

15.11.2018

EP-PE_TC1-COD(2017)0237

*****I**

EUROOPAN PARLAMENTIN KANTA

vahvistettu ensimmäisessä käsittelyssä 15. marraskuuta 2018 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) ... /... antamiseksi rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista (uudelleenlaadittu)
(EP-PE_TC1-COD(2017)0237)

EUROOPAN PARLAMENTIN KANTA

vahvistettu ensimmäisessä käsittelyssä 15. marraskuuta 2018

**Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) ... /... antamiseksi
rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista (uudelleenlaadittu)**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen
91 artiklan 1 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen, kun esitys lainsäätämisyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu
kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon¹,

ovat kuulleet alueiden komiteaa,

noudattavat tavallista lainsäätämisyksitystä,

¹ EUVL C 197, 8.6.2018, s. 66.

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 1371/2007¹ tehdään useita muutoksia *matkustajien suojan parantamiseksi ja rautateitse matkustamisen edistämiseksi ottaen asianmukaisesti huomioon erityisesti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 11, 12 ja 14 artiklan. Nämä muutokset huomioon ottaen. Mainittu asetus olisi **asetus (EY) N:o 1371/2007 olisi** selkeyden vuoksi uudelleenlaadittava. **[tark. 1]***
- (2) On tärkeää, että yhteisen liikennepolitiikan puitteissa turvataan rautatieliikenteen matkustajien käyttäjänoikeudet sekä parannetaan rautateiden matkustajaliikennepalvelujen laatua ja tehokkuutta, jotta edistettäisiin rautatieliikenteen osuuden kasvua muihin liikennemuotoihin nähden.
- (3) Vaikka kuluttajien suojelemisessa unionissa on edistytty huomattavasti, rautatieliikenteen matkustajien oikeuksien suojelemista *ja korvausten myöntämistä heille viivästymisten, peruuttamisten ja aineellisten vahinkojen syntymisen vuoksi* on edelleen parannettava. **[tark. 2]**

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1371/2007, annettu 23 päivänä lokakuuta 2007, rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista (EUVL L 315, 3.12.2007, s. 14).

- (4) Koska rautatieliikenteen matkustaja on kuljetussopimuksen heikompi osapuoli, matkustajien oikeudet olisi turvattava tässä suhteessa.
- (5) Myöntämällä rautatieliikenteen matkustajille samat oikeudet kansainvälisillä matkoilla ja kotimaan matkoilla on tarkoitus nostaa ~~kuluttajansuojan~~ **matkustajien oikeuksien suojelemisen** tasoa unionissa, ~~varmistaa rautatieyritysten tasapuoliset toimintaedellytykset~~ **erityisesti heidän oikeutensa tiedonsaantiin** ja ~~varmistaa~~ **korvaukseen viivästymis- tai peruutustapauksessa osalta**. Matkustajien ~~yhtenmukaiset oikeudet~~ **olisi saatava mahdollisimman tarkkaa tietoa oikeuksistaan**. [tark. 3]
- (5 a) ***Tämä asetus ei saisi vaikuttaa kielteisesti jäsenvaltioiden tai toimivaltaisten viranomaisten kykyyn määrittää sosiaalinen hinnoittelu julkisen palvelun velvoitteen mukaisesti säänneltyjä palveluja ja kaupallisia palveluja varten.*** [tark. 4]
- (6) Rautateiden matkustajaliikennepalvelut ~~kaupunki-, esikaupunki- ja alueellisessa liikenteessä~~ **kaupunkiliikenteessä** ovat luonteeltaan erilaisia kuin kaukoliikenteen palvelut. Tämän vuoksi jäsenvaltioiden olisi voitava myöntää unionissa poikkeuksia ~~kaupunki-, esikaupunki- ja alueellisessa liikenteessä~~ niitä **jättää soveltamatta** rautateiden matkustajaliikennepalveluja, jotka eivät ole rajatylittäviä palveluja, koskevista säännöksistä **matkustajaliikennepalveluiden kaupunkiliikenteessä tiettyjä matkustajien oikeuksia koskevia säännöksiä**. [tark. 136]

- (7) Tämän asetuksen tarkoituksena on kehittää rautateiden matkustajaliikennepalveluja unionissa. Jäsenvaltioilla olisi sitä varten oltava mahdollisuus myöntää poikkeuksia, jotka koskevat palveluja alueilla, joilla liikennöinti tapahtuu huomattavalta osin unionin ulkopuolella edellyttäen, että varmistetaan matkustajien oikeuksien riittävä taso kyseisten jäsenvaltioiden alueella tarjotuissa tällaisissa palveluissa jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti.
- ~~(8) — Poikkeuksia ei kuitenkaan tulisi soveltaa niihin tämän asetuksen säännöksiin, joilla helpotetaan vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden matkustamista rautateitse. Poikkeuksia ei myöskään tulisi soveltaa matkustajien oikeuksiin ostaa junalippuja ilman aiheettomia vaikeuksia, säännöksiin, jotka koskevat rautatieyritysten vastuuta matkustajista ja näiden matkatavaroista, vaatimukseen rautatieyritysten riittävästä vakuutuksesta eikä vaatimukseen, jonka mukaan rautatieyritysten on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet matkustajien henkilökohtaisen turvallisuuden takaamiseksi rautatieasemilla ja junissa ja riskien hallitsemiseksi. [tark. 6]~~

- (9) Rautatieliikennepalveluihin liittyviin käyttäjänoikeuksiin kuuluu palvelua **kyseisiä palveluja ja niihin liittyviä seikkoja** koskevien tietojen saanti ennen matkaa ja , matkan aikana **ja matkan jälkeen**. ~~Aina kun se on mahdollista,~~ Rautatieyritysten ja lipunmyyjien olisi annettava nämä tiedot **mahdollisimman pian** etukäteen ja ~~mahdollisimman pian~~ **tai ainakin matkan alussa**. Nämä tiedot olisi annettava vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille esteettömässä muodossa **ja niiden olisi oltava julkisesti saatavilla. Rautatieyritysten olisi annettava nämä tiedot lipunmyyjille ja muille rautatieyrityksille, jotka myyvät niiden palveluja.** [tark. 7]
- (9 a) **Kaikkien toimintaa ja hintoja koskevien tietojen reaaliaikainen saanti syrjimättömin ja toteuttamiskelpoisin ehdoin tuo rautateillä matkustamisen helpommin uusien asiakkaiden ulottuville ja tarjoaa heidän valittavakseen suuremman määrän matkustusmahdollisuuksia ja hintoja. Rautatieyritysten olisi annettava lipunmyyjille tiedot toiminnasta ja hinnoista helpottaakseen rautateillä matkustamista. Olisi pyrittävä tarjoamaan matkustajille mahdollisuus tilata suoria lippuja ja parhaita mahdollisia yksittäisiä rautatiematkoja.** [tark. 8]

- (9 b)** *Tehokas multimodaalinen henkilöliikenne edistää ilmastotavoitteiden saavuttamista. Siksi rautatieyritysten olisi mainostettava myös yhdistelmiä, joissa on mukana muita liikennemuotoja, jotta junamatkustajat olisivat niistä tietoisia ennen matkansa varaamista. [tark. 9]*
- (9 c)** *Hyvin kehittyneet multimodaaliset henkilöliikennejärjestelmät edistävät ilmastotavoitteiden saavuttamista. Siksi rautatieyritysten olisi mainostettava myös yhdistelmiä, joissa on mukana muita liikennemuotoja, jotta junamatkustajat olisivat niistä tietoisia ennen matkansa varaamista. [tark. 10]*

- (10) Matkaa koskevien tietojen toimittamiseen liittyviä yksityiskohtaisempia vaatimuksia esitetään komission asetuksessa (EU) N:o 454/2011¹ tarkoitetuissa yhteentoimivuuden teknisissä eritelmissä.
- (11) Rautatieliikenteen matkustajien oikeuksien vahvistamisen olisi perustuttava jo voimassa olevaan kansainväliseen oikeuteen, joka on sisällytetty kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan 9 päivänä toukokuuta 1980 tehdyn yleissopimuksen (COTIF), sellaisena kuin se on muutettuna kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen 3 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyllä muutospöytäkirjalla (vuoden 1999 pöytäkirja), liitteeseen A – yhtenäiset oikeussäännökset sopimuksesta matkustajien ja matkatavaran kansainvälisestä rautatiekuljetuksesta (CIV). Tämän asetuksen soveltamisalaa on kuitenkin syytä laajentaa niin, että matkustajia suojellaan kansainvälisen liikenteen lisäksi myös maiden sisäisessä liikenteessä. Unioni liittyi 23 päivänä helmikuuta 2013 COTIF-yleissopimukseen.

¹ Komission asetus (EU) N:o 454/2011, annettu 5 päivänä toukokuuta 2011, Euroopan laajuisen rautatiejärjestelmän osajärjestelmää ”henkilöliikenteen telemaattiset sovellukset” koskevasta yhteentoimivuuden teknisestä eritelmästä (EUVL L 123, 12.5.2011, s. 11).

- (12) Kun kyseessä on lippujen myynti matkustajille, jäsenvaltioiden olisi toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet kieltääkseen syrjinnän kansalaisuuden tai asuinpaikan perusteella riippumatta siitä, oleskeleeko asianomainen matkustaja pysyvästi vai ainoastaan väliaikaisesti toisessa jäsenvaltiossa. Kyseisten toimenpiteiden olisi katettava kaikki peiteltyyn syrjinnän muodot, joilla muiden perusteiden, kuten asuinpaikka, fyysinen tai digitaalinen sijainti, soveltamisen vuoksi voi olla sama vaikutus. Kun otetaan huomioon matkalippuja myyvien verkkoalustojen kehittyminen, jäsenvaltioiden olisi kiinnitettävä erityistä huomiota sen varmistamiseen, ettei syrjintää esiinny verkkorajapintoihin pääsyn tai lippujen oston aikana. Sosiaalista hinnoittelua sisältäviä liikennejärjestelmiä ei tulisi kuitenkaan järjestelmällisesti poissulkea edellyttäen, että ne ovat oikeasuhteisia eivätkä *eivät* riipu asianomaisten henkilöiden kansalaisuudesta. **[tark. 11]**

- (13) Pyöräilyn kasvavalla suosiolla unionissa on vaikutuksia liikkuvuuteen kokonaisuudessaan ja matkailuun. Niin rautatieliikenteen kuin pyöräilyn kasvava käyttö kulkumuotojakaumassa vähentää liikenteen ympäristövaikutuksia. Sen vuoksi rautatieyritysten olisi helpotettava pyöräilyn ja junamatkojen yhdistämistä mahdollisimman paljolti erityisesti ~~sallimalla~~ **varaamalla riittävästi polkupyörätelineitä kokoonpantujen** polkupyörien kuljetus ~~junissa~~ **kuljettamiseksi tähän tarkoitetuissa tiloissa kaikenlaisissa matkustajajunissa, myös suurnopeus-, kauko-, rajatylittävän ja paikallisliikenteen palveluissa. Matkustajille olisi annettava tietoa polkupyörille käytettävissä olevasta tilasta. Näitä vaatimuksia olisi sovellettava kaikkiin rautatieyrityksiin ... [kahden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta] alkaen. [tark. 12]**
- (14) Rautatieyritysten olisi helpotettava rautatieliikenteen matkustajien siirtymistä yhden liikenteenharjoittajan palveluista toisen liikenteenharjoittajan palveluihin tarjoamalla suoria lippuja aina ~~kun se on mahdollista~~. [tark. 13]

- (15) Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus huomioon ottaen ja jotta vammaisilla ja liikuntarajoitteisilla henkilöillä olisi samat mahdollisuudet matkustaa rautateitse kuin muillakin kansalaisilla, on syytä vahvistaa säännöt tällaisten henkilöiden syrjimättömyydestä ja avustamisesta matkan aikana. Henkilöillä, jotka ovat vammaisia taikka vammasta, iästä tai muusta tekijästä johtuen liikuntarajoitteisia, on sama oikeus vapaaseen liikkuvuuteen ja syrjimättömyyteen kuin kaikilla muilla kansalaisilla. Erityistä huomiota olisi muun muassa kiinnitettävä rautatiepalvelujen esteettömyyttä, liikkuvaan kalustoon pääsyn edellytyksiä ja junatiloja koskevien *esteettömässä muodossa olevien* tietojen antamiseen vammaisille tai liikuntarajoitteisille henkilöille. Jotta aistivammaiset matkustajat saisivat tiedot junan viivästymisestä parhaalla mahdollisella tavalla, olisi käytettävä tarpeen mukaan *näille matkustajille sopivia ja ymmärrettäviä* visuaalisia ja auditiivisia tiedotusjärjestelmiä. ~~Vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden olisi voitava ostaa matkalippuja junasta ilman lisäveloitusta.~~ Henkilökunnalla olisi oltava riittävä koulutus, jotta vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeisiin voidaan vastata varsinkin apua annettaessa. Jotta matkustusolosuhteet olisivat tasavertaiset, tällaisille henkilöille olisi annettava apua asemilla ja junissa aina, kun junat kulkevat, eikä ainoastaan tiettyinä vuorokauden aikoina *korvauksetta apua junaan nousemisessa ja junasta poistumisessa.* [tark. 14]

- (15 a) *Jos asemalla ei ole esteetöntä lipunmyyntipalvelua, vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden olisi voitava ostaa matkalippuja junasta. [tark. 15]*
- (16) Rautatieyritysten ja aseman haltijoiden olisi liikuntarajoitteisia henkilöitä koskevia yhteentoimivuuden teknisiä eritelmiä soveltamalla otettava huomioon vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeet *soveltamalla komission asetusta (EU) N:o 1300/2014¹ ja direktiiviä XXX, kun ne täydentävät yhteentoimivuuden teknisiä eritelmiä*. Lisäksi pääsy kaikkeen rakennettuun ympäristöön ja liikkuvaan kalustoon olisi varmistettava julkisia hankintoja koskevien unionin sääntöjen, erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/24/EU², mukaisesti siten, että fyysiset esteet ja toiminnalliset rajoitukset poistetaan asteittain uutta kalustoa hankittaessa tai rakennettaessa tai laajoja kunnostustöitä tehtäessä. [tark. 16]

¹ *Komission asetusta (EU) N:o 1300/2014, annettu 18 päivänä marraskuuta 2014, vammaisten ja liikkumisesteisten henkilöiden esteetöntä pääsyä Euroopan unionin rautatiejärjestelmään koskevista yhteentoimivuuden teknisistä eritelmistä (EUVL L 356, 12.12.2014, s. 110).*

² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 65).

- (17) On suotavaa, että tässä asetuksessa luodaan matkustajille tarkoitettu korvausjärjestelmä sellaisia tapauksia varten, joissa viivästymiseen liittyy rautatieyrityksen vastuu, samalta pohjalta kuin COTIF:n ja erityisesti sen matkustajien oikeuksia koskevien yhtenäisten CIV- oikeussäännösten mukainen kansainvälinen järjestelmä. ***Ostettujen lippujen hinta olisi palautettava kokonaisuudessaan.*** Jos matkustajaliikennepalvelussa on viivästyminen, rautatieyritysten olisi myönnettävä matkustajille korvausta, joka perustuu prosenttiosuuteen ***enintään 100 prosenttiin*** lipun hinnasta. [tark. 17]
- (18) Rautatieyrityksille olisi asetettava velvollisuus ottaa vakuutus tai tehdä vastaavia järjestelyjä, jotta ne kykenevät kantamaan rautatieliikenteen matkustajia koskevan vastuunsa tapaturman sattuessa. Jos jäsenvaltiot vahvistavat vahingonkorvauksen enimmäismäärän matkustajan kuoleman tai henkilövahingon tapauksessa, kyseisen määrän olisi oltava vähintään yhtä suuri kuin yhtenäisissä CIV-oikeussäännöksissä vahvistettu määrä. ***Jäsenvaltioiden olisi voitava milloin tahansa korottaa vahingonkorvauksen määrää matkustajan kuoleman tai henkilövahingon tapauksessa.*** [tark. 18]

- (19) Entistä varmemmista oikeuksista korvaukseen ja apuun junan viivästymisen, junayhteyden menettämisen tai liikennepalvelun peruuttamisen yhteydessä olisi tultava suurempi kannustin rautatieliikenteen markkinoille, mikä hyödyttää matkustajia.
- (20) Jos matka viivästyy, matkustajille olisi tarjottava matkan jatkamisen tai uudelleenreitittämisen vaihtoehtoja vastaavilla kuljetusehdoilla. Vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeet *asianmukaiset tiedonsaantitarpeet* olisi *erityisesti* otettava tällaisissa tilanteissa huomioon. [tark. 19]
- (20 a) *Matkan tai yhdistelmämatkan tulkinnan olisi sisällettävä kaikki tilanteet, joissa alkuperäistä varausta tehdessä on realistiset tai toteutettavissa olevat vähimmäisvaihtoajat, ottaen huomioon kaikki asiaan vaikuttavat tekijät, kuten kunkin aseman ja asemalaiturin koko ja sijainti.*** [tark. 137]

- (21) — Rautatieyritystä ei kuitenkaan tulisi velvoittaa maksamaan korvausta, jos se voi osoittaa, että viivästys johtui palvelun turvallisen toiminnan vaarantavista ankarista sääolosuhteista tai merkittävistä luonnononnettomuuksista. Tällaisten tapahtumien olisi oltava luonteeltaan poikkeuksellisia luonnonkatastrofeja ja erillisiä tavanomaisista kausiluonteisista sääoloista, kuten syysmyrskyt taikka vuoroveden tai lumen sulamisen aiheuttama kaupunkien säännöllinen tulviminen. Rautatieyritysten olisi todistettava, että ne eivät voineet ennakoida tai ehkäistä viivästymistä siitäkään huolimatta, että kaikki kohtuulliset toimenpiteet oli toteutettu. **[tark. 20]**
- (22) Yhteistyössä rataverkon haltijoiden ja rautatieyritysten kanssa aseman haltijoiden olisi laadittava *ja asetettava julkisesti saataville* valmiussuunnitelmat vakavista häiriöistä aiheutuvien vaikutusten minimoimiseksi tarjoamalla viivästyville matkustajille riittävästi tietoa ja huolenpitoa. **[tark. 21]**

- (23) Tällä asetuksella ei tulisi rajoittaa rautatieyritysten, **lipunmyyjien, aseman haltijoiden tai rataverkon haltijoiden** oikeutta hakea asiaa koskevan kansallisen lainsäädännön nojalla **tarvittaessa** korvausta keneltä tahansa henkilöltä, mukaan lukien kolmannet osapuolet, **voidakseen täyttää tämän asetuksen mukaiset velvollisuutensa matkustajia kohtaan. [tark. 22]**
- (24) Jos jäsenvaltio myöntää rautatieyrityksille poikkeuksen tämän asetuksen säännöksistä, sen olisi kannustettava rautatieyrityksiä yhteistyössä matkustajia edustavien järjestöjen kanssa huolehtimaan korvauksia ja apua koskevista järjestelyistä siinä tapauksessa, että rautateiden matkustajaliikennepalveluissa ilmenee vakava häiriö.
- (25) On myös toivottavaa, että onnettomuuksien uhrien ja heidän huollettaviensa lyhyen aikavälin taloudellista tilannetta helpotetaan heti onnettomuuden jälkeen.

- (26) Rautatieliikenteen matkustajien edun mukaista on, että yhteisymmärryksessä viranomaisten kanssa toteutetaan asianmukaiset toimet heidän henkilökohtaisen turvallisuutensa varmistamiseksi sekä asemilla että junissa.
- (27) Rautatieliikenteen matkustajien olisi voitava tehdä valitus tähän asetukseen perustuvien oikeuksien ja velvollisuuksien osalta mille tahansa asianomaiselle rautatieyritykselle, *lipunmyyjälle, aseman haltijalle tai rataverkon haltijalle* ja heillä olisi oltava oikeus saada vastaus kohtuullisen ajan kuluessa. **[tark. 23]**
- (28) Rautatieyritysten ja aseman haltijoiden olisi määriteltävä, asetettava julkisesti saataville, hallinnoitava ja valvottava rautateiden matkustajaliikennepalveluihin, *myös vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille tarkoitettuihin palveluihin*, liittyviä palvelun laatunormeja. **[tark. 24]**

(29) Jotta kuluttajasuoja säilyisi korkeana rautatieliikenteessä, jäsenvaltioita olisi vaadittava nimeämään kansalliset täytäntöönpanoelimet, jotka valvovat tätä asetusta tarkasti ja panevat sen täytäntöön kansallisella tasolla. Kyseisten elinten olisi pystyttävä toteuttamaan useita eri täytäntöönpanotoimenpiteitä **ja tarjoamaan matkustajille mahdollisuus sitovaan vaihtoehtoiseen riidanratkaisuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/11/EU¹ mukaisesti**. Matkustajilla olisi oltava mahdollisuus tehdä kyseisille elimille valitus asetuksen väitetyistä rikkomisista **ja käyttää sopimuksen mukaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 524/2013² nojalla perustettua verkkovälitteistä riidanratkaisua. Olisi myös säädettävä matkustajaryhmiä edustavien järjestöjen mahdollisuudesta tehdä valituksia**. Jotta tällaisia valituksia käsiteltäisiin riittäväällä tavalla, kyseisten elinten olisi myös tehtävä keskinäistä yhteistyötä, **ja tämän asetuksen olisi edelleen sisällyttävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/2394³ liitteessä olevaan luetteloon. Kansallisten täytäntöönpanoelinten olisi vuosittain julkaistava verkkosivustoillaan kertomuksia, jotka sisältävät tilastotietoja ja joissa esitetään yksityiskohtaiset tiedot niiden saamien valitusten määrystä ja laadusta sekä niiden täytäntöönpanotoimien tuloksista. Nämä kertomukset olisi lisäksi asetettava saataville Euroopan unionin rautatieviraston verkkosivustolle.** [tark. 25]

¹ **Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/11/EU, annettu 21 päivänä toukokuuta 2013, kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta (EUVL L 165, 18.6.2013, s. 14).**

² **Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus (EU) N:o 524/2013, annettu 21 päivänä toukokuuta 2013, kuluttajariitojen verkkovälitteisestä riidanratkaisusta sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta (EUVL L 165, 18.6.2013, s. 1).**

³ **Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus (EU) 2017/2394, annettu 12 päivänä joulukuuta 2017, kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ja asetuksen (EY) N:o 2006/2004 kumoamisesta (EUVL L 345, 27.12.2017, s. 1).**

- (30) Henkilötietojen käsittely olisi toteutettava henkilötietojen suojelua koskevan unionin lainsäädännön, erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679¹ mukaisesti.
- (31) Jäsenvaltioiden olisi säädettävä tämän asetuksen säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja varmistettava, että seuraamuksia sovelletaan. Seuraamusten, joihin voi sisältyä korvausten maksaminen asianomaiselle henkilölle, olisi oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia, **ja niihin olisi sisällyttävä myös, mutta ei ainoastaan, vähimmäissakko tai prosenttiosuus kyseisen yrityksen tai organisaation vuotuisesta liikevaihdosta sen mukaan, kumpi on korkeampi.**
[tark. 26]
- (32) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa tämän asetuksen tavoitteita, joita ovat unionin rautateiden kehittäminen ja matkustajien oikeuksien käyttöönotto, vaan ne voidaan toteuttaa paremmin unionin tasolla, joten unioni voi toteuttaa toimenpiteitä perussopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Kyseisessä artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/56/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

(33) Jotta varmistettaisiin matkustajien korkea suoja, komissiolle olisi siirrettävä valta hyväksyä säädösvallan siirron nojalla annettavia delegoituja säädöksiä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 290 artiklan mukaisesti liitteiden I, II ja III muuttamiseksi yhtenäisten CIV-oikeussäännösten, vähimmäistietojen, jotka rautatieyritysten ja lipunmyyjien on annettava, sekä liikennepalvelujen laatua koskevien vähimmäisvaatimusten osalta sekä tässä asetuksessa tarkoitettujen rahamäärien mukauttamiseksi inflaation vuoksi. On erityisen tärkeää, että komissio asiaa valmistellessaan toteuttaa asianmukaiset kuulemiset, myös asiantuntijatasolla, ja että nämä kuulemiset toteutetaan paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa¹ vahvistettujen periaatteiden mukaisesti. Jotta voitaisiin erityisesti varmistaa tasavertainen osallistuminen delegoitujen säädösten valmisteluun, Euroopan parlamentille ja neuvostolle toimitetaan kaikki asiakirjat samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden asiantuntijoille, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asiantuntijoilla on järjestelmällisesti oikeus osallistua komission asiantuntijaryhmien kokouksiin, joissa valmistellaan delegoituja säädöksiä.

¹ EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1.

- (33 a) *Jotta voidaan varmistaa tämän asetuksen yhdenmukainen täytäntöönpano, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa hyväksyä vakiomuotoinen unionin valituslomake, jota matkustajat voivat käyttää tämän asetuksen mukaisen korvauksen hakemiseen. Tätä täytäntöönpanovaltaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011¹ mukaisesti. [tark. 27]*
- (34) Tässä asetuksessa kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet ja erityisesti sen 21, 26, 38 ja 47 artikla, joissa käsitellään kaikenlaisen syrjinnän kieltämistä, vammaisten henkilöiden sopeutumista yhteiskuntaan, kuluttajansuojan korkeaa tasoa sekä oikeutta tehokkaihin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen. Jäsenvaltioiden tuomioistuinten olisi sovellettava tätä asetusta näitä oikeuksia ja periaatteita kunnioittaen,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

¹ *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13).*

I luku
Yleiset säännökset

1 artikla

Kohde *ja tavoitteet* [tark. 28]

Tässä asetuksessa vahvistetaan rautatieliikenteeseen *matkustajien tehokkaaksi suojaamiseksi ja rautatieliikenteen edistämiseksi* sovellettavat säännöt seuraavista seikoista: [tark. 29]

- a) matkustajien syrjimätön kohtelu ~~kuljetusehtojen~~ *kuljetus- ja lippuehtojen* osalta; [tark. 30]
- b) rautatieyritysten vastuu ja niiden vakuutusvelvollisuus matkustajiin ja matkustajien matkatavaroihin nähden;
- c) matkustajien oikeudet rautatieliikenteen palvelujen käyttöön liittyvissä onnettomuustapauksissa, jotka ovat johtaneet kuolemaan tai henkilövahinkoon taikka matkustajien matkatavaroiden katoamiseen tai vahingoittumiseen;
- d) matkustajien oikeudet *ja korvaukset häiriöissä, kuten* peruutus- tai viivästymistapauksissa; [tark. 31]

- e) tiedot *vähimmäistiedot*, jotka matkustajille on vähintään annettava *täsmällisesti ja ajoissa esteettömässä muodossa, mukaan lukien kuljetussopimusten tekeminen ja lippujen kirjoittaminen*; [tark. 32]
- f) vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden syrjimättömyys ja pakollinen auttaminen *koulutuksen saaneen henkilökunnan toimesta*; [tark. 33]
- g) liikennepalveluja koskevien laatuvaatimusten määrittäminen ja seuranta sekä matkustajien henkilökohtaiseen turvallisuuteen liittyvien riskien hallinta;
- h) ~~valitusten käsittely~~ *asianmukaiset valitusten tekemistä ja käsittelyä koskevat menettelyt*; [tark. 34]
- i) yleiset täytäntöönpanoa koskevat säännöt.

2 artikla
Soveltamisala

1. Tätä asetusta sovelletaan koko unionissa yhden tai useamman, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/34/EU¹ mukaisesti toimiluvan saaneen rautatieyrityksen tuottamiin kotimaisiin ja kansainvälisiin rautatiematkoihin ja -palveluihin.
2. Jollei 4 kohdasta muuta johdu, jäsenvaltiot voivat vapauttaa seuraavat palvelut tämän asetuksen soveltamisesta:
 - a) direktiivissä 2012/34/EU tarkoitetut rautateiden matkustajaliikennepalvelut ~~kaupunki-, esikaupunki- ja alueellisessa liikenteessä~~ **kaupunkiliikenteessä**, lukuun ottamatta valtioiden rajat ylittäviä palveluja unionissa; **[tark. 138]**
 - b) rautateiden kansainväliset matkustajaliikennepalvelut, joiden merkittävä osa, mukaan lukien vähintään yksi aikataulun mukainen asemalla pysähtyminen, tapahtuu unionin ulkopuolella, ~~edellyttäen, että matkustajien oikeudet suojataan asianomaisen kansallisen lainsäädännön nojalla riittäväällä tavalla poikkeuksen myöntävän jäsenvaltion alueella;~~ **[tark. 36]**

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/34/EU, annettu 21 päivänä marraskuuta 2012, yhtenäisestä eurooppalaisesta rautatiealueesta (EUVL L 343, 14.12.2012, s. 32).

b a) kotimaan rautateiden matkustajaliikennepalvelut, kun jäsenvaltiot ovat myöntäneet tällaisen poikkeuksen asetuksen (EY) N:o 1371/2007 mukaisesti enintään 12 kuukaudeksi ... [tämän asetuksen voimaantulopäivä] alkaen. [tark. 37]

3. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle 2 kohdan a ja ~~b~~ **ja b a** alakohdan mukaisesti myönnettyistä poikkeuksista sekä kansallisen lainsäädäntönsä asianmukaisuudesta alueellaan ~~2 kohdan b~~ alakohdan soveltamiseksi. **[tark. 38]**
4. Asetuksen 5, ~~10~~ **6**, 11, **12** ja ~~25~~ **17** artiklaa ja V lukua sovelletaan kaikkiin 1 kohdassa tarkoitettuihin rautateiden matkustajaliikennepalveluihin, mukaan lukien palvelut, joille on myönnetty poikkeus 2 kohdan a ja ~~b~~ alakohdan mukaisesti. **[tark. 39]**
- 4 a. Tätä asetusta ei sovelleta palveluihin, joita tarjotaan ainoastaan niiden historiallisen merkityksen vuoksi. [tark. 40]***

3 artikla
Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- 1) 'rautatieyrityksellä' direktiivin 2012/34/EU 3 artiklan 1 kohdassa määriteltyä rautatieyritystä;
 - 1 a) 'kuljettajalla' sopimuspuolena olevaa rautatieyritystä, jonka kanssa matkustaja on tehnyt kuljetussopimuksen, tai sarjaa peräkkäisiä rautatieyrityksiä, jotka ovat kyseisen sopimuksen perusteella vastuuvollisia; [tark. 41]*
 - 1 b) 'suorittavalla kuljettajalla' rautatieyritystä, joka ei ole tehnyt matkustajan kanssa kuljetussopimusta mutta jolle kuljetussopimuksen tehnyt rautatieyritys on antanut tehtäväksi suorittaa kuljetuksen osittain tai kokonaan; [tark. 42]*

- 2) 'rataverkon haltijalla' direktiivin 2012/34/EU 3 artiklassa määriteltyä rataverkon haltijaa;
- 3) 'aseman haltijalla' jäsenvaltiossa olevaa organisaatioyksikköä, jolle on annettu vastuu rautatieasemien hallinnosta ja joka voi olla rataverkon haltija;
- 4) 'matkanjärjestäjällä' Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2302¹ 3 artiklan 8 ja 9 kohdassa tarkoitettua matkanjärjestäjää tai välittäjää, joka ei ole rautatieyritys; **[tark. 43]**
- 5) 'lipunmyyjällä' liikennepalvelujen vähittäismyyjää, joka tekee kuljetussopimuksia ja myy lippuja, *erillisiä lippuja tai suoria lippuja yhden tai useamman* rautatieyrityksen puolesta tai omaan lukuunsa; **[tark. 44]**

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2302, annettu 25 päivänä marraskuuta 2015, matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta (EUVL L 326, 11.12.2015, s. 1).

- 5 a) *'jakelijalla' rautatieliikennepalvelujen vähittäismyyjää, joka myy lippuja rautatieyritysten puolesta ja jolla ei ole velvoitteita matkustajan ja rautatieyrityksen välisen sopimuksen perusteella; [tark. 45]*
- 6) *'kuljetussopimuksella' rautatieyrityksen tai lipunmyyjän matkustajan kanssa tekemää sopimusta, joka koskee yhden tai useamman kuljetuspalvelun suorittamista maksua vastaan tai korvauksetta; [tark. 46]*
- 6 a) *'lipulla' pätevää näyttöä matkustajan oikeudesta rautatiekuljetukseen riippumatta lipun muodosta: paperilippu, sähköinen lippu, älykortti tai matkakortti; [tark. 47]*
- 6 b) *'yhdistelmämatkalla' lippua tai lippuja, jotka vastaavat useampaa kuin yhtä kuljetussopimusta, joka on tehty yhden tai useamman rautatieyrityksen liikennöimien peräkkäisten rautatiematkojen tekemistä varten; [tark. 48]*

- 7) 'varauksella' asiakirjan muodossa olevaa tai sähköistä vahvistusta, joka oikeuttaa matkustamiseen edellyttäen, että aiemmin on vahvistettu matkustusjärjestelyt, joihin on merkitty henkilötiedot;
- 8) 'suoralla lipulla' ~~yhtä tai useampaa~~ lippua ***tai erillisiä lippuja***, jotka vastaavat yhtä ***tai useampaa*** kuljetussopimusta, joka on tehty yhden tai useamman rautatieyrityksen liikennöimien peräkkäisten rautatiematkojen tekemistä varten, ***ja jotka on ostettu samalta lipunmyyjältä, matkanjärjestäjältä tai rautatieyritykseltä kokonaismatkaa varten; [tark. 49]***
- 9) 'palvelulla' matkustajaliikennepalvelua, jota liikennöidään rautatieasemien välillä tai joka pysähtyy aikataulun mukaan;

- 10) 'matkalla' matkustajan kuljettamista lähtöaseman ja määräaseman välillä yhdellä kuljetussopimuksella; [tark. 50]
 - 11) 'rautateiden kotimaan matkustajaliikennepalvelulla' matkustajaliikennepalvelua, joka ei ylitä jäsenvaltion rajaa;
 - 12) 'rautateiden kansainvälisillä matkustajaliikennepalveluilla' direktiivin 2012/34/EU 3 artiklan 5 kohdassa määriteltyä kansainvälistä henkilöliikennettä;
 - 13) 'viivästymisellä' eroa sen ajan, jolloin matkustajan oli julkaistun aikataulun mukaisesti määrä saapua, ja hänen tosiasiallisen tai arvioidun lopulliseen määräpaikkaan saapumisaikansa välillä;
- 13 a) 'saapumisella' ajankohtaa, jolloin määränpäänä olevalla laiturilla olevan junan ovet ovat auki ja junasta saa poistua; [tark. 51]**

- 14) 'näyttölipulla' tai 'kausilipulla' matkalippua, joka oikeuttaa sen oikean haltijan matkustamaan rajoittamattoman määrän rautatiematkoja tietyn ajan tietyllä reitillä tai tietyssä verkossa;
- 15) 'junayhteyden menettämisellä' tilannetta, jossa matkustaja, *olipa hänellä yksi tai useampi kuljetussopimus*, menettää yhden tai useamman palvelun matkan *tai yhdistelmämatkan* aikana sen vuoksi, että yksi tai useampi edellinen palvelu myöhästyy *viivästyy* tai peruutetaan; **[tark. 139]**
- 16) 'vammaisella' ja 'liikuntarajoitteisella henkilöllä' henkilöä, jolla on pysyvä tai väliaikainen fyysinen, psyykkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka saattaa yhdessä muiden esteiden kanssa estää häntä käyttämästä liikennevälineitä täysin ja tehokkaasti samalla tavoin kuin muut matkustajat, tai jonka liikkumiskyky liikennevälineitä käytettäessä on rajoittunut ~~iän vuoksi~~; **[tark. 53]**

- 17) 'yleisillä kuljetusehdoilla' lain mukaisesti kussakin jäsenvaltiossa voimassa olevien yleisten ehtojen tai tariffien muodossa asetettuja ja rautatieyrityksen noudattamia ehtoja, joista on tullut kuljetussopimuksen tekemisen myötä sen olennainen osa;
- 18) 'ajoneuvolla' matkustajien kuljetuksen yhteydessä kuljetettavaa moottoriajoneuvoa tai perävaunua;
- 19) 'yhtenäisillä CIV-oikeussäännöksillä' kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen (COTIF-yleissopimus) liitteessä A vahvistettuja matkustajien ja matkatavaran kansainvälisestä rautatiekuljetuksesta tehtyä sopimusta (CIV) koskevia yhtenäisiä säännöksiä.

II luku
Kuljetussopimus, tiedotus ja liput

4 artikla
Kuljetussopimus

Jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu, kuljetussopimuksen tekemiseen ja toteuttamiseen sekä siihen liittyvään tiedottamiseen ja lippujen toimittamiseen sovelletaan liitteessä I olevien II ja III osan säännöksiä.

5 artikla
Kuljetussopimusta koskevat syrjimättömät edellytykset

Rautatieyritysten, *matkanjärjestäjien* tai lipunmyyjien on tarjottava ~~sopimusehtoja~~ *kuljetussopimuksia ja matkalippuja koskevia ehtoja* ja hintoja suurelle yleisölle *ja myytävä lippuja ja suorja lippuja sekä hyväksyttävä matkustajien varauksia tämän asetuksen 10 artiklan mukaisesti* ilman suoraa tai välillistä, lopullisen ~~asiakkaan~~ *matkustajan* kansalaisuuteen tai asuinpaikkaan taikka rautatieyrityksen, *matkanjärjestäjän* tai lipunmyyjän sijoittautumispaikkaan unionissa *tai keinoon, jolla matkustajat ostivat liput*, perustuvaa syrjintää, sanotun kuitenkin rajoittamatta sosiaalisen hinnoittelun soveltamista. **[tark. 55]**

6 artikla
Polkupyörät

Matkustajilla on oikeus tuoda **junaan polkupyöriä** tarvittaessa kohtuullista korvausta vastaan junaan polkupyöriä. Matkustajien on valvottava polkupyöriään matkan aikana ja varmistettava, ettei muille matkustajille, liikumisvälineille, matkatavaroille tai rautatieliikenteen toimille aiheudu häiriötä tai vahinkoa. Polkupyörien kuljetuksesta voidaan kieltäytyä tai niiden kuljetusta voidaan rajoittaa turvallisuuden tai toiminnallisten syiden vuoksi edellyttäen, että rautatieyritykset, lipunmyyjät, matkanjärjestäjät, **myös suurnopeus-, kauko-, rajatylittävän ja paikallisliikenteen palveluissa. Kaikissa uusissa tai uudistetuissa matkustajajunissa on viimeistään ... [kahden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta] oltava selvästi merkitty tila vähintään kahdeksan kokoonpannun polkupyörän kuljetusta varten. Rautatieyritysten, lipunmyyjien, matkanjärjestäjien ja tarvittaessa aseman haltijat tiedottavat haltijoiden on tiedotettava** matkustajille tällaisen kieltäytymisen tai rajoituksen **viimeistään lipun oston yhteydessä polkupyörien kuljetuksen** edellytyksistä **kaikissa liikennepalveluissa** asetuksen (EU) N:o 454/2011 mukaisesti.

[tark. 56]

7 artikla

Velvollisuuksista luopumista koskeva kielto ja rajojen määrääminen

1. Tämän asetuksen mukaisia matkustajiin kohdistuvia velvollisuuksia ei voida rajoittaa eikä niistä voida luopua esimerkiksi kuljetussopimukseen sisältyvällä vapauttavalla tai rajoittavalla lausekkeella. ***Sopimusehdot, joiden tarkoituksena on suoraan tai välillisesti peruuttaa tästä asetuksesta johtuvat oikeudet, poiketa niistä tai rajoittaa niitä, eivät sido matkustajia.*** [tark. 57]
2. Rautatieyritykset, ***matkanjärjestäjät tai lipunmyyjät*** voivat tarjota sopimusehtoja, jotka ovat matkustajan kannalta suotuisampia kuin tässä asetuksessa asetetut ehdot. [tark. 58]

8 artikla

Velvollisuus tiedottaa liikenteen lakkauttamisesta

Rautatieyritysten tai tarvittaessa rautateiden julkisista palveluhankintasopimuksista vastaavien toimivaltaisten viranomaisten on tiedotettava yleisölle liikenteen joko ~~pysyvästä~~ **pysyvää** tai ~~väliaikaisesta lakkauttamisesta~~ **väliaikaista lakkauttamista tai merkittävää rajoittamista koskevista ehdotuksista** asianmukaisia keinoja käyttäen **ja viipymättä**, myös esteettömässä muodossa vammaisille henkilöille noudattaen direktiivissä XXX¹ **ja asetuksessa (EU) N:o 1300/2014** säädettyjä esteettömyysvaatimuksia, ja **hyvissä ajoin** ennen **niiden** toteuttamista koskevien päätöstensä tekemistä **sekä varmistettava, että kyseisistä ehdotuksista järjestetään merkityksellinen ja asianmukainen sidosryhmien kuuleminen ennen niiden toteuttamista.**

[tark. 59]

¹ Direktiivi XXX tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (eurooppalainen esteettömyyssäädös) (EUVL L X, X.X.XXXX, s. X).

9 artikla

Matkaa koskevat tiedot

1. Rautatieyritysten, **matkanjärjestäjien** ja lipunmyyjien, jotka tarjoavat **omasta puolestaan tai** yhden tai useamman rautatieyrityksen puolesta kuljetussopimuksia, on ~~pyynnöstä~~ annettava matkustajalle ainakin liitteessä II olevassa I osassa mainitut tiedot, jotka liittyvät matkoihin, joista asianomainen rautatieyritys tarjoaa kuljetussopimusta **kuljetussopimuksia**. Lipunmyyjien, jotka tarjoavat kuljetussopimuksia omaan lukuunsa, ja matkanjärjestäjien on annettava nämä tiedot, jos ne ovat saatavissa. **Tämän asetuksen noudattamisen varmistamiseksi rautatieyritysten on annettava nämä tiedot lipunmyyjille ja muille rautatieyrityksille, jotka myyvät niiden palveluja.** [tark. 60]

2. Rautatieyritysten ja mahdollisuuksien mukaan *tarvittaessa* lipunmyyjien on annettava matkustajille matkan aikana, myös yhdysasemilla, vähintään liitteessä II olevassa II osassa mainitut tiedot. ***Tämän asetuksen noudattamisen varmistamiseksi rautatieyritysten on annettava nämä tiedot lipunmyyjille ja muille rautatieyrityksille, jotka myyvät niiden palveluja.*** [tark. 61]

3. Edellä *Rautatieyritysten, matkanjärjestäjien ja lipunmyyjien on annettava* 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut tiedot ~~on annettava mahdollisimman käyttökelpoisessa muodossa, myös hyödyntämällä~~ *matkustajille hyödyntämällä helposti saatavilla olevia, yleisesti käytettyjä ja 2 kohdan osalta reaaliaikaisia* ajantasaisia viestintäteknologioita *ja mahdollisuuksien mukaan kirjallisesti, jotta matkustajat saavat kaikki tämän asetuksen liitteessä II vaaditut tiedot.* On kiinnitettävä erityistä huomiota sen varmistamiseen, että nämä tiedot ovat vammaisten henkilöiden saatavilla direktiivissä XXX ja asetuksessa (EU) N:o 454/2011 *ja asetuksessa (EU) N:o 1300/2014* säädettyjen esteettömyysvaatimusten mukaisesti. ***On ilmoitettava selvästi, että liikuntarajoitteisille henkilöille tietoja on saatavilla esteettömissä muodoissa.*** [tark. 62]

4. **Rautatieyritysten**, aseman haltijoiden ja rataverkon haltijoiden on asetettava juniin, myös muiden rautatieyritysten liikennöimiin juniin, liittyvät reaaliaikaiset tiedot rautatieyritysten ja lipunmyyjien saataville syrjimättömällä tavalla **julkisesti saataville reaaliaikaisesti, jotta vältetään kaikenlainen matkustajien syrjintä.**
[tark. 63]
- 4 a. **Rautatieyritysten on yhteistyössä aseman haltijoiden ja rataverkon haltijoiden kanssa annettava aikatauluissa tiedot esteettömistä junayhteyksistä ja asemista.**
[tark. 64]

10 artikla

Lippujen, suorien lippujen ja varausten saatavuus

1. Rautatieyritysten ja lipunmyyjien on tarjottava lippuja ja, jos niitä on saatavilla, suoria lippuja ja varausten vastaanottamista. ~~Niiden on kaikin tavoin pyrittävä tarjoamaan suoria lippuja,~~ myös valtioiden rajat ylittäviä matkoja ***tai yöjunilla suoritettavia matkoja*** ja useamman kuin yhden rautatieyrityksen kanssa suoritettavia matkoja varten. [tark. 65]

2. Rautatieyritysten ja lipunmyyjien on toimitettava lippuja matkustajille seuraavista myyntipisteistä vähintään yhden välityksellä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 3 ja 4 kohdan soveltamista:

- a) lipputoimistoista tai lipunmyyntiautomaateista;
- b) puhelimen, internetin tai muun yleisesti saatavilla olevan tietotekniikan välityksellä;
- c) junista.

Jäsenvaltiot *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1370/2007¹* tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset voivat edellyttää, että rautatieyritykset toimittavat lippuja julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten perusteella tarjottavien palveluiden osalta useamman kuin yhden myyntipisteen välityksellä. **[tark. 66]**

3. Rautatieyritysten on tarjottava mahdollisuutta lippujen saantiin kulloisellekin matkalle junasta, ellei mahdollisuutta ole rajoitettu tai evätty *hyvin perusteltavissa olevista* turvallisuussyistä tai petosten torjumiseksi tai siksi, että paikanvaraus on pakollinen, tai ymmärrettävistä kaupallisista syistä johtuen, *mukaan lukien tilan rajallisuus tai paikkojen saatavuus*. **[tark. 67]**

¹ *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1370/2007, annettu 23 päivänä lokakuuta 2007, rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta (EUVL L 315, 3.12.2007, s. 1).*

4. Jos lähtöasemalla ei ole lipputoimistoa tai lippuautomaattia, matkustajille on tiedotettava rautatieasemalla:
- a) mahdollisuudesta ostaa lippu puhelimitse, internetin välityksellä tai junassa sekä tällöin noudatettavista menettelyistä;
 - b) lähimmästä päärautatieasemasta tai paikasta, jossa on lipputoimisto ja/tai lippuautomaatti.
5. Jos lähtöasemalla ei ole lipputoimistoa tai esteettömästi saatavilla olevaa lippuautomaattia, ~~vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden~~ ***tai minkäänlaista muuta keinoa ostaa lippuja etukäteen, matkustajien*** on sallittava ostaa lippuja junasta ilman ylimääräisiä kustannuksia. **[tark. 68]**

6. Jos matkustajalle annetaan erilliset liput yhden tai useamman rautatieyrityksen liikennöimistä peräkkäisistä rautatiematkoista muodostuvaa yhtä matkaa ***tai yhdistelmämatkaa*** varten, hänen oikeutensa saada tietoa, apua, huolenpitoa ja korvausta on oltava vastaavat kuin suoraan lippuun liittyvät oikeudet ja katettava koko matka ***tai yhdistelmämatka*** lähtöasemalta määräasemalle asti, jollei matkustajalle nimenomaisesti muuta tiedoteta kirjallisesti. Tällaisissa tiedoissa on nimenomaisesti todettava, että jos matkustaja menettää jatkoyhteyden, hän ei ole oikeutettu matkan kokonaispituuteen perustuvaan apuun eikä korvaukseen. Todistustaakka siitä, että tiedot on annettu, on rautatieyrityksellä, sen edustajalla, matkanjärjestäjällä tai lipunmyyjällä. [tark. 140]

10 a artikla

Matkaa koskevien tietojen antaminen sovellusliittymien välityksellä

1. ***Rautatieyritysten on tarjottava sovellusliittymien välityksellä kaikkien 9 artiklassa tarkoitettujen matkaa koskevien tietojen, mukaan lukien reaaliaikaiset toimintaa koskevat tiedot aikatauluista ja hintatiedoista, syrjimätön saatavuus.***

2. *Rautatieyritysten on tarjottava sovellusliittymien välityksellä matkanjärjestäjille, lipunmyyjille ja muille niiden palveluja myyville rautatieyrityksille syrjimätön pääsy varausjärjestelmiinsä, jotta nämä voivat tehdä kuljetussopimuksia ja luovuttaa lippuja ja suoria lippuja ja ottaa vastaan varauksia siten, että ne voivat järjestää parhaan mahdollisen ja mahdollisimman kustannustehokkaan matkan, myös silloin kun matka tehdään rajojen yli.*
3. *Rautatieyritysten on varmistettava, että sovellusliittymien tekniset eritelmät on dokumentoitu hyvin ja että ne ovat avoimesti saatavilla korvauksetta. Sovellusliittymien on hyödynnettävä avoimia standardeja ja yleisesti käytettyjä protokollia, ja niiden on oltava koneluettavissa muodoissa, jotta ne olisivat yhteentoimivia.*
4. *Rautatieyritysten on varmistettava, että hätätilanteita lukuun ottamatta kaikki sovellusliittymien teknisten eritelmien muutokset asetetaan matkanjärjestäjien ja lipunmyyjien saataville etukäteen, mahdollisimman pian ja viimeistään kolme kuukautta ennen muutoksen täytäntöönpanoa. Hätätilanteiden on oltava dokumentoituja, ja dokumentit asetettava pyynnöstä toimivaltaisten viranomaisten saataville.*

5. *Rautatieyritysten on varmistettava, että pääsy sovellusliittymiin järjestetään syrjimättömästi ja niin, että saatavuus ja suorituskyky ovat samalla tasolla, mukaan lukien tuki ja pääsy kaikkeen dokumentointiaineistoon, standardeihin, protokolliin ja muotoihin. Matkanjärjestäjät ja lipunmyyjät eivät saa joutua epäedullisempaan asemaan kuin itse rautatieyritykset.*
6. *Sovellusliittymät on otettava käyttöön komission delegoidun asetuksen (EU) 2017/1926¹ mukaisesti. [tark. 70]*

III LUKU

RAUTATIEYRITYKSEN VASTUU MATKUSTAJISTA JA NÄIDEN MATKATAVAROISTA

11 artikla

Vastuu matkustajista ja näiden matkatavaroista

Jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu, ja sanotun rajoittamatta sovellettavaa kansallista lainsäädäntöä, jonka nojalla matkustajille myönnetään lisäkorvausta vahingoista, matkustajia ja näiden matkatavaroita koskevasta rautatieyritysten vastuusta säädetään liitteessä I olevan IV osan I, III ja IV luvussa sekä VI ja VII osassa.

¹ *Komission delegoitu asetukset (EU) 2017/1926, annettu 31 päivänä toukokuuta 2017, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/40/EU täydentämisestä EU:n laajuisten multimodaalisten matkatietopalvelujen tarjoamisen osalta (EUVL L 272, 21.10.2017, s. 1).*

12 artikla

Vakuutus ja vastuun kattaminen, jos matkustaja kuolee tai kärsii henkilövahingon

Rautatieyrityksen on oltava riittävästi vakuutettu direktiivin 2012/34/EU 22 artiklan mukaisesti ja riskiensä arvioinnin perusteella, tai sen on suoritettava vastaavia järjestelyjä vastatakseen tämän asetuksen mukaisista vastuistaan.

13 artikla

Ennakkomaksut

1. Jos matkustaja kuolee tai loukkaantuu, liitteessä I olevan 26 artiklan 5 kohdan mukaisen rautatieyrityksen on viipymättä ja viimeistään 15 päivän kuluttua siitä, kun korvaukseen oikeutetun luonnollisen henkilön henkilöllisyys on todettu, suoritettava ennakkomaksu, joka kattaa kyseisen henkilön välittömät taloudelliset tarpeet ja joka on suhteessa siihen, mitä vahinkoa hän on kärsinyt.

2. Kuolemantapauksessa kyseisen ennakkomaksun on oltava vähintään 21 000 euroa matkustajaa kohti, sanotun kuitenkin rajoittamatta 1 kohdan soveltamista.
3. Ennakkomaksun suorittaminen ei merkitse korvausvastuun tunnustamista, ja se voidaan vähentää tämän asetuksen perusteella maksettavista myöhemmistä määristä, mutta se on maksettava takaisin ainoastaan, jos vahinko on aiheutunut matkustajan huolimattomuudesta tai virheestä tai jos henkilö, jolle ennakkomaksu suoritettiin, ei ollut korvaukseen oikeutettu henkilö.

14 artikla

Korvausvastuun kiistäminen

Vaikka rautatieyritys kiistäisi olevansa vastuussa kuljettamalleen matkustajalle aiheutuneista ruumiillisista vahingoista, sen on ryhdyttävä kaikkiin kohtuudella vaadittaviin toimiin avustaakseen matkustajaa, joka vaatii vahingonkorvausta kolmansilta osapuolilta.

IV LUKU
VIIVÄSTYMISET, JUNAYHTEYDEN MENETTÄMINEN JA LIIKENNEPALVELUN
PERUUTTAMINEN

15 artikla

Vastuu viivästymisistä, junayhteyden menettämisestä ja liikennepalvelun peruuttamisesta

Jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu, rautatieyritysten vastuuseen viivästymisen, junayhteyden menettämisen ja liikennepalvelun peruuttamisen osalta sovelletaan liitteessä I olevan IV osan II lukua.

16 artikla

Lipun hinnan palauttaminen tai uudelleenreititys

1. Jos ~~perustellusti~~ arvioidaan olevan todennäköistä, joko matkan alkaessa tai jos junayhteys menetetään ~~suoralla lipulla matkustettavan~~ matkan aikana, että kuljetussopimuksen mukaiseen lopulliseen määräpaikkaan saavutaan yli 60 minuuttia viivästyneenä ***tai juna on peruutettu***, matkustajalla on heti oltava mahdollisuus valita jokin seuraavista vaihtoehdoista: **[tark. 71]**

- a) lipusta maksetun hinnan palauttaminen kokonaisuudessaan takaisin samoilla ehdoilla, joilla se on maksettu, kultakin matkan osalta, joka jää tekemättä, sekä jo tehdyiltä osilta matkaa, jos matkasta ei ole enää matkustajan alkuperäisen matkasuunnitelman kannalta hyötyä, sekä tarvittaessa paluumatka mahdollisimman pian ensimmäiseen lähtöpaikkaan. Lipun hinnan palauttaminen on suoritettava samoilla ehdoilla kuin 17 artiklassa tarkoitetun korvauksen maksaminen;
- b) matkan jatkaminen tai uudelleenreititys siten, että matkustaja pääsee vastaavilla kuljetusehdoilla ***ja ilman lisäkustannuksia*** mahdollisimman pian lopulliseen määräpaikkaansa, ***myös jos junayhteys menetetään matkustajan aikaisemman matkaosuuden viivästymisen tai peruuttamisen vuoksi.*** ***Tällaisessa tapauksessa matkustajalle on sallittava seuraavan saatavilla olevan palvelun käyttäminen, vaikka hänellä ei ole varausta tai seuraava junayhteys on toisen rautatieyrityksen liikennöimä; [tark. 72]***

- c) matkan jatkaminen tai uudelleenreititys siten, että matkustaja pääsee vastaavilla kuljetusehdoilla lopulliseen määräpaikkaansa hänelle sopivana myöhempänä ajankohtana **mutta viimeistään kuukauden kuluttua palvelun uudelleen käynnistämisestä. [tark. 73]**

2. Edellä olevan 1 kohdan b alakohdan soveltamiseksi vastaavaa uudelleenreititystä voi liikennöidä toinen rautatieyrittäjä ja siihen voi sisältyä kuljetus ylemmässä luokassa ja vaihtoehtoisia liikennemuotoja **maaliikennemuotoja** ilman matkustajalle aiheutuvia lisäkustannuksia. Rautatieyrittäjien on vältettävä lisäyhteyksiä kohtuullisin toimin. Kokonaismatka-ajan, joka kuluu käyttäen vaihtoehtoista liikennemuotoa siihen matkanosaan, jota ei toteutettu suunnitellun mukaan, on oltava alkuperäisen matkan aikataulun mukaista matka-aikaa vastaava. Matkustajia ei saa siirtää alempaan liikennepalvelujen luokkaan, paitsi silloin, kun se on ainoa käytettävissä oleva uudelleenreitityksen keino. **[tark. 74]**

3. Uudelleenreitittävien liikennepalvelujen tarjoajien on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että **tarjottava** vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille tarjotaan vastaavantasoinen **apu ja** esteetön pääsy vaihtoehtoiseen palveluun, **kun heille tarjotaan vaihtoehtoista palvelua. Tämä vaihtoehtoinen palvelu voi olla yhteinen kaikille matkustajille, tai se voi kuljettajan päätöksellä olla yksilöllinen kuljetusväline, jota on mukautettu vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden erityistarpeisiin.** [tark. 75]

17 artikla

Matkalipun hinnan korvaaminen

1. Matkustaja voi ~~kuljetusoikeutta menettämättä~~ **kuljetusoikeuden säilyttäen** vaatia rautatieyritykseltä korvausta häntä kohdanneesta, ~~kuljetussopimuksessa yhtä tai useampaa kuljetussopimusta vastaavassa matkalipussa tai vastaavissa matkalipuissa~~ ilmoitetun lähtö- ja saapumispaikan välillä tapahtuvasta viivästymisestä, jonka osalta ~~lipun~~ hintaa ei ole palautettu 16 artiklan säännösten mukaisesti. Viivästymisistä maksettavat vähimmäiskorvaukset ovat seuraavat:
- a) ~~25~~**50** prosenttia matkalipun hinnasta ~~60–119~~**90** minuutin viivästymisestä;
 - b) ~~50~~**75** prosenttia matkalipun hinnasta ~~91–120~~ **91–120** minuutin ~~tai sitä pidemmästä~~ viivästymisestä;
 - b a) 100 prosenttia matkalipun hinnasta 121 minuutin tai sitä pidemmästä viivästymisestä.** [tark. 76]

2. Edellä olevaa 1 kohtaa sovelletaan myös matkustajiin, joilla on näyttölippu tai kausilippu. Jos he näyttölipun, *alennuskortin* tai kausilipun voimassaoloaikana kärsivät toistuvista myöhästymisistä *viivästymisistä* tai peruuttamisista, he voivat vaatia asianmukaista korvausta rautatieyritysten soveltamien *1 kohdan a, b ja b a alakohdassa tarkoitettujen* korvausjärjestelmien mukaisesti. Näissä järjestelmissä on vahvistettava perusteet myöhästymisten ja korvauksen suuruuden laskemiselle. Jos alle 60 minuutin viivästyksiä tapahtuu toistuvasti näyttölipun tai kausilipun voimassaoloaikana, viivästymiset lasketaan yhteen ja matkustajalle on maksettava korvausta rautatieyrityksen korvausjärjestelmien mukaisesti. [tark. 77]
3. Myöhästymisestä *Peruuttamisesta tai viivästymisestä* suoritettava korvaus on laskettava sen koko hinnan perusteella, jonka matkustaja on todellisuudessa suorittanut myöhässä olleesta *peruutetusta tai viivästyneestä* palvelusta. Jos kuljetussopimus on meno-paluumatkaa varten, korvaus *peruuttamisesta tai viivästymisestä* joko meno- tai paluumatkalla lasketaan suhteessa puoleen lipusta maksetusta hinnasta. Samaten *peruutetun tai viivästyneen* liikennepalvelun hinta missä tahansa muussa kuljetussopimuksen muodossa, joka mahdollistaa matkustamisen useissa toisiaan seuraavissa jaksoissa, lasketaan osuutena koko hinnasta. [tark. 78]

4. Viivästymisajan laskemisessa ei oteta huomioon viivästymistä, jonka rautatieyritys voi osoittaa tapahtuneen unionin alueiden ulkopuolella.
5. Korvaus matkalipun hinnasta on maksettava kuukauden kuluessa korvausvaatimuksen esittämisestä. Korvaus voidaan maksaa matkakuponkeina ja/tai muina palveluina, jos niiden ehdot ovat joustavat (erityisesti voimassaoloaika ja määräpaikka). Korvaus on matkustajan pyynnöstä maksettava rahana.
6. Matkalipun hinnasta maksettavasta korvauksesta ei saa vähentää rahoitustoimiin liittyviä kustannuksia, kuten maksuja tai puhelin- tai postimerkkikustannuksia. Rautatieyritykset voivat asettaa vähimmäisrajan, jonka alittuessa korvausta ei makseta. Tämä raja saa olla enintään neljä *viisi* euroa lippua kohden. **[tark. 79]**

7. Matkustajalla ei ole oikeutta korvaukseen, jos hänelle on ilmoitettu viivästyisestä ennen matkalipun ostamista tai jos viivästyminen eri liikennepalvelun käytön tai uudelleenreitityksen takia on edelleen alle 60 minuuttia.
- ~~8. Rautatieyritystä ei tulisi velvoittaa maksamaan korvausta, jos se voi osoittaa, että viivästys johtui palvelun turvallisen toiminnan vaarantavista ankarista sääolosuhteista tai merkittävistä luonnononnettomuuksista, eikä viivästystä olisi voitu ennakoita eikä estää siitäkään huolimatta, että kaikki kohtuulliset toimenpiteet oli toteutettu. [tark. 81]~~

18 artikla

Avunanto

1. Kun liikennepalvelu lähtee tai saapuu viivästyneenä, rautatieyrityksen, lipunmyyjän tai aseman haltijan on tiedotettava matkustajille tilanteesta sekä arvioidusta lähtö- ja saapumisajasta *9 artiklan mukaisesti* heti, kun kyseiset tiedot ovat saatavissa.
[tark. 83]

2. Kun 1 kohdassa tarkoitettu viivästyminen ylittää 60 minuuttia, matkustajille on lisäksi tarjottava ilmaiseksi:
- a) aterioita ja virvokkeita kohtuullisessa suhteessa odotusaikaan, mikäli niitä on junassa tai asemalla saatavissa tai niitä voidaan kohtuudella toimittaa sinne ottaen huomioon senkaltaiset perusteet kuin etäisyys toimittajasta, toimitukseen kuluva aika ja kustannukset;
 - b) silloin kun se on fyysisesti mahdollista, hotelli- tai muu majoitus sekä rautatieaseman ja majoituspaikan välinen kuljetus, jos majoittuminen yhdeksi tai useammaksi yöksi on välttämätöntä tai jos aiottua pitempi oleskelu osoittautuu välttämättömäksi, ***ottaen huomioon esteettömyysvaatimukset vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä varten ja sertifioidujen eläinavustajien tarpeet, [tark. 84]***
 - c) jos juna on pysähtynyt raiteille, kuljetus junasta rautatieasemalle, vaihtoehtoiseen lähtöpaikkaan tai liikennepalvelun lopulliseen määräpaikkaan, silloin kun se on fyysisesti mahdollista.

3. Jos rautatieliikennepalvelua ei voida enää jatkaa, rautatieyritysten on järjestettävä matkustajille mahdollisimman nopeasti vaihtoehtoinen kuljetuspalvelu.
4. Rautatieyrityksen on ~~matkustajan pyynnöstä merkittävä lippuun~~ **tarjouduttava merkitsemään asianomaisten matkustajien lippuihin** tai todennettava muilla keinoilla, että tapauksesta riippuen liikennepalvelu on viivästynyt, johtanut junayhteyden menettämiseen tai peruutettu. ***Tätä merkitsemistä sovelletaan 17 artiklassa säädettyjen säännösten yhteydessä, edellyttäen että matkustaja, jolla on matkalippu tai kausilippu, todistaa, että hän käytti kyseistä liikennepalvelua.***
[tark. 85]
5. Rautatieyrityksen on 1, 2, 3 ja 4 kohtaa sovellettaessa kiinnitettävä erityistä huomiota vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeisiin ja mahdollisiin saattajiin ***ja sertifioituihin eläinavustajiin.*** **[tark. 86]**

6. Niiden velvollisuuksien lisäksi, jotka koskevat rautatieyrityksiä direktiivin 2012/34/EU 13 a artiklan 3 kohdan nojalla, rautatieaseman aseman haltijan on varmistettava—jos aseman kautta kulkee vuosittain päivässä keskimäärin vähintään 10 000 matkustajaa—että aseman *jäsenvaltioiden*, rautatieyritysten, *aseman haltijoiden* ja rataverkon haltijan toimintoja koordinoidaan asianmukaisen valmiussuunnitelman avulla, jotta voidaan valmistautua sellaisten merkittävien häiriöiden ja pitkien viivästymisten mahdollisuuteen, joiden vuoksi merkittävä määrä matkustajia joutuu odottamaan asemalla. Kyseisen suunnitelman avulla on varmistettava, että viivästyville matkustajille tarjotaan riittävästi apua ja tietoa, myös esteettömässä muodossa direktiivissä XXX vahvistettujen esteettömyysvaatimusten mukaisesti. Aseman haltijan on pyynnöstä esitettävä suunnitelma ja kaikki sen mahdolliset muutokset kansalliselle täytäntöönpanoelimelle tai muulle jäsenvaltion nimeämälle elimelle. Jos rautatieaseman kautta kulkee vuosittain päivässä keskimäärin alle 10 000 matkustajaa, aseman haltijoiden on toteutettava kaikki kohtuulliset toimet koordinoidakseen aseman käyttäjiä sekä avustaakseen ja tiedottaakseen viivästyviä matkustajia tällaisissa tilanteissa. *haltijoiden on tehtävä yhteistyötä varmistaaakseen, että direktiivin 2012/34/EU 13 a artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin valmiussuunnitelmiin sisältyy hälytys- ja tietojärjestelmien esteettömyyttä koskevat vaatimukset.* [tark. 87]

19 artikla
Oikeus hyvitykseen

~~Jos rautatieyrittäjä maksaa korvauksen tai täyttää muut tämän asetuksen mukaiset velvollisuutensa, tämän asetuksen tai kansallisen lainsäädännön säännöksiä ei voida tulkita siten, että ne rajoittaisivat rautatieyrityksen oikeutta hakea sovellettavan lainsäädännön nojalla korvausta muulta henkilöltä, kolmannet osapuolet mukaan luettuina. Tämä asetusta ei erityisesti millään lailla rajoita rautatieyrityksen oikeutta hakea hyvitystä kolmannelta osapuolelta, jonka kanssa sillä on sopimus ja joka vaikutti tapahtumaan, joka johti korvaukseen tai muihin velvollisuuksiin. Tämän asetuksen säännöksiä ei voida tulkita siten, että ne rajoittaisivat kolmannen osapuolen, joka ei ole matkustaja ja jonka kanssa rautatieyrityksellä on sopimus, oikeutta hakea sovellettavan lainsäädännön nojalla hyvitystä tai korvausta rautatieyritykseltä.~~

[tark. 88]

V LUKU
VAMMAISET JA LIIKUNTARAJOITTEISET HENKILÖT

20 artikla

Oikeus kuljetukseen

1. Rautatieyritysten ja aseman haltijoiden on vammaisia tai liikuntarajoitteisia henkilöitä edustavien järjestöjen aktiivisella myötävaikutuksella laadittava tai niillä on oltava säännöt vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden, myös heidän henkilökohtaisten avustajiensa, oikeudesta kuljetukseen ilman syrjintää. Säännöissä on sallittava se, että matkustajalla on mukanaan avustava koira *sertifioitu eläinavustaja tai saattaja korvauksetta, jos itsenäisesti liikkuminen ei ole mahdollista*, mahdollisten asiaan liittyvien kansallisten sääntöjen mukaisesti, *ja varmistettava, että vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille järjestetään junakuljetus mahdollisuuksien mukaan nopeasti.* [tark. 89]

2. Vammaisille tai liikuntarajoitteisille henkilöille on tarjottava varaukset ja liput ilman lisäkustannuksia. Rautatieyritys, lipunmyyjä tai matkanjärjestäjä ei saa kieltäytyä tekemästä vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön pyytämää varausta eikä myymästä lippua tällaiselle henkilölle eikä myöskään vaatia, että tällaisen henkilön seurassa matkustaa toinen henkilö, paitsi milloin tämä on ehdottoman välttämätöntä 1 kohdassa tarkoitettujen oikeutta kuljetukseen koskevien sääntöjen noudattamiseksi.

20 a artikla

Rautatieyritysten ja aseman haltijoiden on liikuntarajoitteisia henkilöitä koskevia yhteentoimivuuden teknisiä eritelmiä noudattamalla myös varmistettava vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden mahdollisuus käyttää asemaa, laitureita, liikkuvaa kalustoa ja muita tiloja. [tark. 90]

21 artikla

Vammaisille tai liikuntarajoitteisille henkilöille tiedottaminen

1. Aseman haltijan, rautatieyrityksen, lipunmyyjän tai matkanjärjestäjän on pyynnöstä ilmoitettava, myös esteettömässä muodossa asetuksessa (EU) N:o 454/2011 ja , direktiivissä XXX *ja asetuksessa (EU) N:o 1300/2014* säädettyjen esteettömyysvaatimusten mukaisesti, vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden mahdollisuudesta käyttää asemaa ja sen tiloja ja rautatiepalveluja sekä liikkuvaan kalustoon pääsyn edellytyksistä 20 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen oikeutta kuljetukseen koskevien sääntöjen mukaisesti sekä tiedotettava vammaisille tai liikuntarajoitteisille henkilöille junassa tarjottavista järjestelyistä. **[tark. 91]**

2. Kun rautatieyritys, lipunmyyjä tai matkanjärjestäjä soveltaa 20 artiklan 2 kohdassa säädettyä poikkeusta, sen on pyynnöstä ilmoitettava kyseiselle vammaiselle tai liikuntarajoitteiselle henkilölle perustelunsa kirjallisesti viiden arkipäivän kuluessa varauksen tai matkalipun kirjoittamisen epäämisestä tai saattajan vaatimisesta. Rautatieyrityksen, lipunmyyjän tai matkanjärjestäjän on ~~toteutettava kohtuulliset toimet ehdottaakseen~~ **ehdotettava** kyseiselle henkilölle vaihtoehtoista kuljetusmahdollisuutta ottaen huomioon hänen esteettömyystarpeensa. **[tark. 92]**

22 artikla

Avunanto rautatieasemilla

1. Vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön lähtiessä rautatieasemalta, jolla on virantoimituksessa olevaa **henkilökuntaa**, matkustaessa tällaisen rautatieaseman kautta tai saapuessa tällaiselle rautatieasemalle aseman haltijan tai rautatieyrityksen tai molempien on huolehdittava korvauksetta siitä, että kyseinen henkilö saa sellaista apua, että hän voi nousta lähtevään junaan tai poistua määräpaikkaan saapuvasta junasta matkalla, jota varten hän on ostanut lipun, sanotun rajoittamatta 20 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja oikeutta kuljetukseen koskevia sääntöjä. **Avun varaamisen on aina tapahduttava ilman ylimääräisiä kustannuksia käytetystä viestintäkanavasta riippumatta.** **[tark. 93]**

2. Jos *junassa tai* asemalla ei ole henkilökuntaa, rautatieyritysten ja aseman haltijoiden on kaikin kohtuullisin keinoin pyrittävä mahdollistamaan *direktiivin XXX [eurooppalainen esteettömyyssäädös] ja asetuksen (EU) N:o 454/2011 esteettömyysvaatimusten mukaisesti* se, että vammaiset tai liikuntarajoitteiset henkilöt voivat matkustaa rautateitse. **[tark. 94]**
3. Asemilla, joilla ei ole henkilökuntaa, rautatieyrityksen ja aseman haltijan on huolehdittava siitä, että tiedot, jotka koskevat lähimpiä asemia, joilla on henkilökuntaa, ja vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden välittömästi saatavissa olevia avustuspalveluja, asetetaan nähtäville helposti saataville, myös esteettömässä muodossa *direktiivissä XXX ja asetuksessa (EU) N:o 1300/2014 säädettyjen* esteettömyysvaatimusten mukaisesti, 20 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen oikeutta kuljetukseen koskevien sääntöjen mukaisesti. **[tark. 95]**
4. ~~Apua on oltava saatavilla asemilla kaikkina aikoina, kun rautatiepalveluja liikennöidään.~~ **[tark. 96]**

23 artikla
Avunanto junissa

1. Rajoittamatta 20 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja oikeutta kuljetukseen koskevia sääntöjä rautatieyrityksen on huolehdittava siitä, että vammaisen tai liikuntarajoitteinen henkilö saa korvauksetta apua noustessaan junaan, ollessaan junassa tai poistuessaan junasta.
2. Jos junassa ei ole avustamista varten henkilökuntaa, rautatieyritysten on ~~kaikin kohtuullisin keinoin pyrittävä mahdollistamaan~~ **kuitenkin mahdollistettava** se, että vammaiset tai liikuntarajoitteiset henkilöt voivat matkustaa rautateitse. **[tark. 97]**
3. ~~Tätä artiklaa sovellettaessa avunanto junissa tarkoittaa kaikkia kohtuullisia pyrkimyksiä sellaisen Vammaiselle tai liikuntarajoitteiselle henkilölle tarkoitetun avun antamiseksi~~ **on annettava apua**, jonka turvin kyseinen henkilö voi junassa käyttää samoja palveluja kuin muut matkustajat, kun henkilön vamma tai liikuntarajoitteisuus estää häntä käyttämästä näitä palveluja itsenäisesti ja turvallisesti. **[tark. 98]**
4. ~~Apua on oltava saatavilla junissa kaikkina aikoina, kun rautatiepalveluja liikennöidään.~~ **[tark. 99]**

24 artikla
Avunannon edellytykset

Rautatieyritysten, aseman haltijoiden, lipunmyyjien ja matkanjärjestäjien on toimittava yhteistyössä 20 ja 21 artiklan mukaisen avun antamiseksi vammaisille tai liikuntarajoitteisille henkilöille *korvauksetta* seuraavien alakohtien mukaisesti: **[tark. 100]**

- a) Apua *asemalla* annetaan *niinä aikoina, kun rautatiepalveluja liikennöidään*, sillä ehdolla, että rautatieyritykselle, aseman haltijalle, lipunmyyjälle tai matkanjärjestäjälle, jolta lippu on ostettu, on ilmoitettu kyseisen henkilön avuntarpeesta vähintään 48 **12** tuntia ennen kuin apua tarvitaan. *Asemilla, joilla päivittäinen liikenne on yli 10 000 matkustajaa päivässä, ei tarvita ennakkoilmoitusta, mutta avun tarpeessa olevan henkilön on oltava asemalla vähintään 30 minuuttia ennen junan lähtöä. Asemilla, joilla päivittäinen liikenne on 2 000–10 000 matkustajaa päivässä, ilmoituksen määräaika lyhennetään enintään kolmeen tuntiin.* Silloin kun lipulla tai kausilipulla voidaan matkustaa useita matkoja, yksi ilmoitus riittää, edellyttäen, että seuraavien matkojen aikataulusta annetaan asianmukaiset tiedot. Tällaiset ilmoitukset on toimitettava kaikille muille rautatieyrityksille ja aseman haltijoille, jotka liittyvät henkilön matkaan. **[tark. 101]**

- b) Rautatieyritysten, aseman haltijoiden, lipunmyyjien ja matkanjärjestäjien on toteutettava tarvittavat toimet ilmoitusten vastaanottamiseksi.
- c) Jos ilmoitusta ei ole tehty a alakohdan mukaisesti, rautatieyrityksen ja aseman haltijan on pyrittävä kaikin tavoin huolehtimaan avun antamisesta siten, että vammainen tai liikuntarajoitteinen henkilö voi matkustaa.
- d) Aseman haltijan tai muun valtuutetun henkilön on ilmoitettava rautatieasemalla ja sen ulkopuolella sijaitsevat pisteet, joissa vammaiset tai liikuntarajoitteiset henkilöt voivat ilmoittaa tulostaan rautatieasemalle ja pyytää tarvitsemaansa apua, sanotun rajoittamatta muiden yhteisöjen toimivaltaa rautatieaseman tilojen ulkopuolella sijaitsevien alueiden suhteen.

- e) Apua annetaan sillä edellytyksellä, että vammainen tai liikuntarajoitteinen henkilö *itse* saapuu ilmoitettuun pisteeseen apua antavan rautatieyrityksen tai aseman haltijan ilmoittamaan määräaikaan mennessä. Määräaika ei saa olla aikaisempi kuin 60 minuuttia ennen julkistettua lähtöaikaa tai määräaika, jona kaikkien matkustajien edellytetään ilmoittautuvan. ~~Jos vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön saapumiselle ei ole asetettu määräaika, tämän on saavuttava ilmoitettuun pisteeseen viimeistään 30 minuuttia ennen julkistettua lähtöaikaa tai määräaika, jona kaikkien matkustajien edellytetään ilmoittautuvan.~~ [tark. 102]

25 artikla

Liikkumisvälineiden, muiden erityisvälineiden tai apuvälineiden korvaaminen

1. Jos rautatieyritykset ja aseman haltijat aiheuttavat vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön käyttämien pyörätuolien, muiden liikkumisvälineiden tai apuvälineiden *ja* ~~avustavien koirien~~ *sertifioidun eläinavustajan* katoamisen tai vahingoittumisen, ne ovat vastuussa kyseisestä katoamisesta tai vahingoittumisesta ja niiden on korvattava se *mahdollisimman pian*. [tark. 103]
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun korvauksen *tarkoitettu korvaus on maksettava nopeasti, ja sen* on oltava yhtä suuri kuin kadonneen tai vahingoittuneen *pyörätuolin*, välineen tai laitteen korvaamisesta *todellisen arvon perusteella aiheutuneet kokonaiskustannukset* tai korjaamisesta aiheutuneet *kokonaiskustannukset tai sertifioidun eläinavustajan katoamisesta tai vahingoittumisesta aiheutuneet* kustannukset. *Korvauksen on katettava korjaamista edellyttävissä tapauksissa myös väliaikaisesta korvaamisesta aiheutuneet kustannukset, jos matkustaja on vastannut niistä*. [tark. 104]

3. Rautatieyritysten ja aseman haltijoiden on tarpeen mukaan toteutettava nopeasti kaikki kohtuulliset toimet korvatakseen erityiset välineet tai apuvälineet väliaikaisesti, ja korvaavilla välineillä on mahdollisuuksien mukaan oltava samat tekniset ja toiminnalliset ominaisuudet kuin kadonneilla tai vahingoittuneilla välineillä. Vammaiset ja liikuntarajoitteiset henkilöt saavat pitää väliaikaisen korvaavan välineen tai laitteen siihen saakka, kun 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu korvaus on maksettu.

26 artikla

Henkilökunnan koulutus

Rautatieyritysten ja aseman haltijoiden on

- a) varmistettava, että koko henkilöstö **henkilökunta**, mukaan lukien muiden suorittavien osapuolten palveluksessa oleva vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä suoraan avustava henkilöstö **henkilökunta**, **osallistuu vammaisuuteen liittyvään koulutukseen, jotta se** on tietoinen, miten vastata vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden, myös niiden, joilla on psyykinen tai älyllinen vamma, tarpeisiin; **[tark. 105]**

- b) tarjottava koulutusta tietoisuuden lisäämiseksi vammaisten tarpeista sellaisen asemalla työskentelevän kaiken henkilöstön parissa, joka on suoraan tekemisissä matkustajien kanssa;
- c) varmistettava, että kaikki uudet työntekijät, **joita ovat suoraan tekemisissä matkustajien kanssa**, osallistuvat työhönoton yhteydessä **perehdytystilaisuuteen matkustajia ja rautatieyrityksiä koskevista** vammaisuuteen liittyvään koulutukseen **liittyvistä asioista**, ja että henkilöstölle **työntekijät, jotka avustavat suoraan vammaisia tai liikuntarajoitteisia matkustajia, osallistuvat vammaisuuteen liittyvään koulutukseen ja heille** järjestetään säännöllisesti täydennyskoulutustilaisuuksia; **[tark. 106]**
- d) **harkintansa mukaan** hyväksyttävä pyynnöstä se, että koulutukseen osallistuu vammaisia työntekijöitä, **ja harkittava sitä, että koulutukseen osallistuu** vammaisia matkustajia ja matkustajia, joilla on liikuntarajoitteita ja/tai heitä edustavia järjestöjä. **[tark. 107]**

VI LUKU
TURVALLISUUS, VALITUKSET JA LIIKENNEPALVELUN LAATU

27 artikla

Matkustajien henkilökohtainen turvallisuus

Rautatieyri­tysten, rataverkon haltijoiden ja aseman haltijoiden on kunkin omalla vastuualueellaan toteutettava yhteisymmärryksessä viranomaisten kanssa asianmukaiset toimenpiteet ja mukautettava ne viranomaisten määrittelemän turvallisuustason mukaisiksi matkustajien henkilökohtaisen turvallisuuden varmistamiseksi rautatieasemilla ja junissa ja riskien hallitsemiseksi. Niiden on toimittava yhteistyössä ja vaihdettava tietoja sellaisten toimien ehkäisemistä koskevista parhaista toimintatavoista, jotka todennäköisesti heikentävät turvallisuustasoa.

28 artikla

Valitukset

1. Kaikkien rautatieyritysten, lipunmyyjien, **ja** aseman haltijoiden ja rataverkon haltijoiden — kun kyseessä ovat asemat, joiden kautta kulkee vuosittain keskimäärin yli 10 000 matkustajaa päivässä — on perustettava valitusten käsittelymenettely tämän asetuksen kattamia oikeuksia ja velvoitteita varten omalla vastuualueellaan. Niiden on huolehdittava siitä, että niiden yhteystiedot ja työkieli (työkielet) tunnetaan yleisesti matkustajien keskuudessa. ***Matkustajien olisi voitava tehdä valitus sen jäsenvaltion virallisella kielellä (virallisilla kielillä), johon asianomainen rautatieyritys, lipunmyyjä ja aseman haltija on sijoittautunut, ja joka tapauksessa englanniksi. [tark. 108]***
2. Matkustaja voi tehdä valituksen mille tahansa osallisena olleelle rautatieyritykselle, lipunmyyjälle, ~~rautatieasemalle tai rataverkon~~ **ja aseman** haltijalle. Valitukset on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa tapahtumasta, jonka perusteella valitus tehdään. Valituksen vastaanottajan on kuukauden kuluessa joko annettava perusteltu vastaus tai perustelluissa tapauksissa ilmoitettava matkustajalle, ~~mihin päivään mennessä~~ ***että tämä saa vastauksen*** enintään kolmen kuukauden kuluttua valituksen vastaanottamispäivästä vastausta voidaan odottaa. Rautatieyritysten, lipunmyyjien, aseman haltijoiden ja rataverkon haltijoiden on säilytettävä tapahtumaan liittyvät, valituksen arvioimiseksi tarpeelliset tiedot kahden vuoden ajan ja esitettävä ne pyynnöstä kansallisille täytäntöönpanoelimille. **[tark. 109]**

3. Valitusten käsittelymenettelyyn liittyvien yksityiskohtaisten tietojen on oltava *matkustajien saatavilla helposti ja* vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden saatavilla esteettömästi. *Näiden tietojen on oltava saatavilla pyynnöstä sen jäsenvaltion virallisella kielellä (virallisilla kielillä), johon rautatieyrittäjä on sijoittautunut.* [tark. 110]
4. Rautatieyrittäjän on julkistettava vastaanotettujen valitusten määrä ja luokat, käsitellyt valitukset, vastausaika ja mahdollisesti toteutetut parannustoimet 29 artiklassa tarkoitetussa vuosikertomuksessa.
- 4 a. *Komissio antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joissa vahvistetaan vakiomuotoinen unionin valituslomake, jota matkustajat voivat käyttää tämän asetuksen mukaisen korvauksen hakemiseen. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 37 a artiklan 2 kohdassa tarkoitettua neuvonantamista noudattaen.* [tark. 111]

29 artikla

Liikennepalveluja koskevat laatuvaatimukset

1. Rautatieyritysten ja aseman haltijoiden on vahvistettava liikennepalveluja koskevat laatuvaatimukset ja otettava käyttöön laadunhallintajärjestelmä pitääkseen yllä liikennepalvelujen laatua. Laatuvaatimuksissa on otettava huomioon ainakin liitteessä III luetellut seikat.
 2. Rautatieyritysten ja aseman haltijoiden on valvottava omien liikennepalvelujensa tasoa liikennepalveluja koskevien laatuvaatimusten mukaisesti. Niiden on joka vuosi julkistettava kertomus liikennepalvelujensa laadun tasosta yhdessä vuosikertomuksensa kanssa. Rautatieyritysten on julkistettava liikennepalvelujen tasoa koskevat kertomukset verkkosivuillaan. Nämä kertomukset on myös asetettava saataville Euroopan unionin rautatieviraston verkkosivuilla.
- 2 a. *Rautatieyritysten ja aseman haltijoiden on tehtävä aktiivisesti yhteistyötä vammaisia henkilöitä edustavien järjestöjen kanssa liikennepalvelujen esteettömyyden laadun parantamiseksi. [tark. 112]***

VII LUKU
TIEDOTTAMINEN JA TÄYTÄNTÖÖNPANO

30 artikla

Matkustajien oikeuksista tiedottaminen

1. Myydessään rautatiematkaan oikeuttavia matkalippuja rautatieyritysten, aseman haltijoiden, lipunmyyjien ja matkanjärjestäjien on tiedotettava matkustajille heidän tämän asetuksen mukaisista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Tämän tiedottamisvelvollisuuden täyttämiseksi ne voivat käyttää komission kaikilla unionin virallisilla kielillä laatimaa ja niiden saataville saattamaa yhteenvetoa tämän asetuksen säännöksistä. Lisäksi niiden on ~~lisättävä lippuun huomautus,~~ **annettava** joko paperisessa tai sähköisessä muodossa tai missä tahansa muussa muodossa, myös esteettömässä muodossa vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille ~~direktiivissä XXX~~ **asetuksessa (EU) N:o 1300/2014** säädettyjen vaatimusten mukaisesti. ~~Kyseisessä huomautuksessa on täsmennettävä,~~ **tiedot siitä**, mistä tällaiset tiedot ovat saatavissa liikennepalvelun peruuttamisen taikka junayhteyden menettämisen tai pitkän viivästymisen yhteydessä. **[tark. 113]**

2. Rautatieyritysten ja aseman haltijoiden on ilmoitettava matkustajille asemalla ja , junassa **ja verkkosivustollaan** asianmukaisella tavalla, myös esteettömässä muodossa ~~direktiivissä XXX~~ **asetuksessa (EU) N:o 1300/2014 säädettyjen** esteettömyysvaatimusten mukaisesti, heidän tämän asetuksen mukaisista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan sekä jäsenvaltioiden 31 artiklan nojalla nimeämän yhden tai useamman elimen yhteystiedot. **[tark. 114]**

31 artikla

Kansallisten täytäntöönpanoelinten nimeäminen

Kunkin jäsenvaltion on nimettävä elin tai elimet, joka vastaa tai jotka vastaavat tämän asetuksen täytäntöönpanosta. Kunkin elimen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että matkustajien oikeuksia kunnioitetaan.

Kunkin elimen on oltava organisaatioltaan, rahoituspäätöksiltään, oikeudelliselta rakenteeltaan ja päätöksenteoltaan riippumaton rataverkon haltijoista, maksujenperintäelimistä, käyttöoikeuksia myöntävistä elimistä sekä rautatieyrityksistä.

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle tämän artiklan mukaisesti nimetystä elimestä tai elimistä sekä sen tai niiden vastuualueista **ja julkistettava ne sopivassa kohdassa verkkosivustollaan**. **[tark. 115]**

32 artikla

Täytäntöönpanotehtävät

1. Kansallisten täytäntöönpanoelinten on seurattava tarkkaan tämän asetuksen noudattamista ja toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että matkustajien oikeuksia kunnioitetaan. Tätä varten rautatieyritysten, aseman haltijoiden ja rataverkon haltijoiden on toimitettava täytäntöönpanoelimille asiaan liittyvät asiakirjat ja tiedot näiden pyynnöstä **viipymättä ja joka tapauksessa kuukauden kuluessa**. Tehtäviään suorittaessaan täytäntöönpanoelinten on otettava huomioon tiedot, jotka 33 artiklan mukaisesti valitusten käsittelyyn nimetty elin on toimittanut niille, jos se on eri elin. Niiden **Jäsenvaltioiden** on myös päätettävä täytäntöönpanotoimista, joita toteutetaan tällaisen elimen toimittamien **varmistettava, että kansallisille täytäntöönpano- ja valitusten käsittelyelimille annetaan riittävät valtuudet ja resurssit matkustajien tämän asetuksen nojalla esittämien yksittäisten valitusten perusteella asianmukaista ja tehokasta täytäntöönpanoa varten**.
[tark. 116]

2. Kansallisten täytäntöönpanoelinten on vuosittain viimeistään huhtikuun lopussa julkaistava tilastotiedot edellisen kalenterivuoden toiminnastaan *verkkosivustoillaan kertomuksia, jotka sisältävät tilastotietoja ja joissa esitetään yksityiskohtaiset tiedot niiden saamien valitusten määrästä ja laadusta sekä niiden täytäntöönpanotoimien tuloksista*, myös sovelletuista *niiden soveltamista* seuraamuksista. *Kertomus on julkaistava vuosittain viimeistään seuraavan vuoden huhtikuun ensimmäisenä päivänä. Nämä kertomukset on lisäksi asetettava saataville Euroopan unionin rautatieviraston verkkosivustolle.* [tark. 117]

3. Rautatieyritysten on annettava yhteystietonsa niiden jäsenvaltioiden, joissa ne liikennöivät, kansallisille täytäntöönpanoelimille.

- 3 a. *Kansallisten täytäntöönpanoelinten on yhteistyössä vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä edustavien järjestöjen kanssa tarkastettava säännöllisesti tämän asetuksen mukaisesti tarjotut avustamispalvelut ja julkistettava tulokset esteettömissä ja yleisesti käytössä olevissa muodoissa.* [tark. 118]

33 artikla

Valitusten käsittely kansallisissa täytäntöönpanoelimissä

1. Kun matkustaja on ensin tehnyt tuloksetta valituksen rautatieyritykselle, lipunmyyjälle, aseman haltijalle tai rataverkon haltijalle 28 artiklan mukaisesti, hän voi tehdä valituksen täytäntöönpanoelimelle, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kuluttajien oikeuksia turvautua vaihtoehtoisiin oikeussuojakeinoihin direktiivin 2013/11/EU nojalla. Täytäntöönpanoelinten on tiedotettava valituksen tekijöille heidän oikeudestaan tehdä valitus vaihtoehtoisille riidanratkaisuelimille henkilökohtaisiin oikeussuojakeinoihin turvautumiseksi. ***Jäsenvaltioiden on varmistettava, että täytäntöönpanoelimet ja valituksia käsittelevät elimet on tunnustettu direktiivin 2013/11/EU mukaisiksi vaihtoehtoisiksi riidanratkaisumenettelyiksi ja että asianosaisen rautatieyrityksen, lipunmyyjän, aseman haltijan tai rataverkon haltijan on osallistuttava vaihtoehtoiseen riidanratkaisuun, jos matkustajat turvautuvat siihen, ja että sen tulos on niitä velvoittava ja täytäntöönpanokelpoinen niitä vastaan. [tark. 119]***

2. Matkustajat voivat valittaa kansalliselle täytäntöönpanoelimelle tai muulle jäsenvaltion tähän tarkoitukseen nimeämälle elimelle tämän asetuksen väitetystä rikkomisesta. ***Myös matkustajaryhmiä edustavat järjestöt voivat tehdä valituksia.*** [tark. 120]

3. Elinen on ilmoitettava valituksen vastaanottamisesta kahden viikon kuluessa sen saamisesta. Valitusten käsittely saa kestää enintään kolme kuukautta. Monimutkaisissa tapauksissa elin voi oman harkintansa mukaan pidentää tämän määräajan kuuteen kuukauteen. Tällaisessa tapauksessa sen on ilmoitettava matkustajalle ***tai matkustajia edustavalle järjestölle*** käsittelyajan pidentämisen syyt ja arvioitu aika, joka tarvitaan menettelyn loppuun saattamiseen. Ainoastaan sellaiset tapaukset, joihin sisältyy oikeuskäsittelyjä, saavat kestää yli kuusi kuukautta. Jos kyseinen elin on myös direktiivissä 2013/11/EU tarkoitettu vaihtoehtoinen riidanratkaisuelin, sovelletaan kyseisessä direktiivissä säädettyjä määräaikoja ***ja asetuksen (EU) N:o 524/2013 mukaista verkkovälitteistä riidanratkaisua voidaan käyttää kaikkien asianosaisten suostumuksella.*** [tark. 121]

Valitusten käsittelymenettelyyn on oltava vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden saatavilla esteettömästi.

4. Jos matkustaja valittaa tapahtumasta, jossa on mukana rautatieyritys, käsittelijänä olisi oltava sen jäsenvaltion kansallinen täytäntöönpanoelin, joka on myöntänyt toimiluvan asianomaiselle rautatieyritykselle.
5. Jos valitus tehdään aseman haltijoiden tai rataverkon haltijoiden mahdollisista rikkomuksista, kansallisena täytäntöönpanoelimenä on oltava sen jäsenvaltion kansallinen täytäntöönpanoelin, jonka alueella tapahtuma on sattunut.
6. Kansalliset täytäntöönpanoelimet voivat 34 artiklan mukaista yhteistyötä tehdessään poiketa 4 tai 5 kohdan säännöksistä, jos se on perustelluista syistä, erityisesti kielen tai asuinpaikan vuoksi, matkustajan edun mukaista.

33 a artikla

Riippumattomat sovitteluelimet

Jäsenvaltioiden on perustettava sovitteluelimiä, joilla on hyvät valmiudet ja jotka ovat riippumattomia ja helposti ja kohtuuhintaisesti matkustajien käytettävissä tapauksissa, joissa matkustajien oikeuksien täytäntöönpanosta on riitaa rautatieyritysten ja lipunmyyjien kanssa. [tark. 122]

34 artikla

Kansallisten täytäntöönpanoelinten välinen tiedonvaihto ja rajatylittävä yhteistyö

1. Jos nimitetään eri elimet 31 ja 33 artiklan nojalla, on otettava käyttöön raportointimenettelyt sen varmistamiseksi, että nämä elimet vaihtavat tietoja asetuksen (EU) 2016/679 mukaisesti, jotta kansallista täytäntöönpanoelintä autetaan suorittamaan valvonta- ja täytäntöönpanotehtäviään ja jotta 33 artiklan mukaisesti nimitetty valituksia käsittelevä elin voi kerätä tiedot, jotka ovat tarpeen yksittäisten valitusten tutkimiseksi.

2. Kansallisten täytäntöönpanoelinten on vaihdettava tietoja työskentely- ja päätöksentekoperiaatteistaan ja -käytännöistään koordinoititarkoituksissa. Komissio tukee niitä tässä tehtävässä.
3. Kansallisten täytäntöönpanoelinten on noudatettava liitteessä IV vahvistettua menettelyä.

VIII LUKU LOPPUSÄÄNNÖKSET

35 artikla

Seuraamukset

1. Jäsenvaltioiden on annettava säännökset tämän asetuksen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava tarvittavat toimenpiteet niiden soveltamisen varmistamiseksi. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia, ***ja niihin on sisällyttävä myös, mutta ei ainoastaan, vähimmäissakko tai prosenttiosuus kyseisen yrityksen tai organisaation vuosiliikevaihdosta sen mukaan, kumpi on korkeampi.*** Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle näistä säännöksistä ja toimenpiteistä ja viipymättä kaikista niihin myöhemmin tehdyistä muutoksista. **[tark. 123]**

2. Tehtäessä 34 artiklan mukaista yhteistyötä kansallisen täytäntöönpanoelimen, joka on toimivaltainen 33 artiklan 4 ja 5 kohdan soveltamiseksi, on valitusta käsittelevän kansallisen täytäntöönpanoelimen pyynnöstä tutkittava kyseisen elimen havaitsema tämän asetuksen säännösten rikkominen ja asetettava tarpeen mukaan seuraamuksia.

36 artikla

Säädösvallan siirto

Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 37 artiklan mukaisesti, jotta voidaan

- i) mukauttaa 13 artiklassa tarkoitettuja rahamääriä inflaation vuoksi;
- ii) muuttaa liitteitä I, II ja III yhtenäisiin CIV-oikeussäännöksiin tehtyjen muutosten ja tämän alan teknologisen kehityksen ottamiseksi huomioon.

37 artikla

Siirretyn säädösvallan käyttäminen

1. Komissiolle siirrettyä valtaa antaa delegeoituja säädöksiä koskevat tässä artiklassa säädetyt edellytykset.
2. Siirretään komissiolle ... päivästä ...kuuta [tämän asetuksen voimaantulopäivä] viiden vuoden ajaksi 36 artiklassa tarkoitettu valta antaa delegeoituja säädöksiä. Komissio laatii siirrettyä säädösvaltaa koskevan kertomuksen viimeistään yhdeksän kuukautta ennen tämän viiden vuoden kauden päättymistä. Säädösvallan siirtoa jatketaan ilman eri toimenpiteitä samanpituisiksi kausiksi, jollei Euroopan parlamentti tai neuvosto vastusta tällaista jatkamista viimeistään kolme kuukautta ennen kunkin kauden päättymistä.
3. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi milloin tahansa peruuttaa 36 artiklassa tarkoitetun säädösvallan siirron. Peruuttamispäätöksellä lopetetaan tuossa päätöksessä mainittu säädösvallan siirto. Peruuttaminen tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona sitä koskeva päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, tai jonakin myöhempänä, kyseisessä päätöksessä mainittuna päivänä. Peruuttamispäätös ei vaikuta jo voimassa olevien delegeoitujen säädösten pätevyYTEEN.

4. Ennen kuin komissio hyväksyy delegoidun säädöksen, se kuulee kunkin jäsenvaltion nimeämiä asiantuntijoita paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.
5. Heti kun komissio on antanut delegoidun säädöksen, komissio antaa sen tiedoksi yhtäaikaaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle.
6. Edellä olevan 36 artiklan nojalla annettu delegoitu säädös tulee voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ilmaissut vastustavansa sitä tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tätä määräaikaa jatketaan kahdella kuukaudella.

37 a artikla
Komiteamenettely

- 1. Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.**
- 2. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 4 artiklaa.
[tark. 124]**

38 artikla
Kertomus

Komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän asetuksen täytäntöönpanosta ja tuloksista viimeistään ... päivänä ...kuuta ...[viiden vuoden kuluttua tämän asetuksen antamisesta].

Kertomus perustuu tämän asetuksen mukaisesti toimitettuihin tietoihin. Kertomukseen liitetään tarvittaessa asianmukaisia ehdotuksia.

39 artikla
Kumoaminen

Kumotaan asetus (EY) N:o 1371/2007.

Viittauksia kumottuun asetukseen pidetään viittauksina tähän asetukseen liitteessä V olevan vastaavuustaulukon mukaisesti.

40 artikla
Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenäkymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty ...

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

LIITTEET

LIITE I

Ote kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan 9 päivänä toukokuuta 1980 tehdyn yleissopimuksen (COTIF), sellaisena kuin se on muutettuna kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen (CIV) 3 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyllä muutospöytäkirjalla,

liitteenä A

olevista yhtenäisistä oikeussäännöksistä, jotka koskevat sopimusta matkustajien ja matkatavaran kansainvälisestä rautatiekuljetuksesta

II OSA

KULJETUSSOPIMUKSEN SOLMIMINEN JA TOIMEENPANO

6 artikla

Kuljetussopimus

1. Kuljetussopimuksella kuljettaja sitoutuu kuljettamaan matkustajan sekä tarvittaessa matkatavaran ja ajoneuvot määräpaikkaan sekä luovuttamaan matkatavaran ja ajoneuvot määräpaikassa.
2. Kuljetussopimuksen todisteena on yksi tai useampi matkustajalle kirjoitettu matkalippu. Matkalipun puuttuminen, puutteellisuus tai katoaminen ei vaikuta kuljetussopimuksen olemassaoloon eikä voimassaoloon, vaan kuljetussopimus pysyy näiden yhtenäisten oikeussäännösten alaisena, ottaen kuitenkin huomioon 9 artiklan mukaiset seuraukset.
3. Matkalippu on, kunnes toisin osoitetaan, todiste kuljetussopimuksen solmimisesta ja sen sisällöstä.

7 artikla
Matkalippu

1. Matkalippujen muoto ja sisältö sekä se, millä kielellä ja millaisin kirjaimin ne on painettava ja täytettävä, määrätään yleisissä kuljetusehdoissa.
2. Matkalipussa on oltava ainakin seuraavat merkinnät:
 - a) kuljettaja tai kuljettajat;
 - b) ilmoitus siitä, että kuljetus on myös päinvastaisesta määräyksestä huolimatta näiden yhtenäisten oikeussäännösten alainen; tämä voidaan ilmoittaa lyhenteellä CIV;
 - c) kaikki muut merkinnät, jotka tarvitaan todistamaan kuljetussopimuksen solmiminen sekä sen sisältö ja joiden nojalla matkustaja voi saattaa voimaan tästä sopimuksesta johtuvat oikeutensa.
3. Matkustajan on lipun vastaanottaessaan varmistauduttava siitä, että se on hänen pyyntönsä mukainen.
4. Matkalippu voidaan luovuttaa toiselle ainoastaan, ellei siinä ole mainittu matkustajan nimeä eikä matkaa ole aloitettu.
5. Matkalippu voi olla myös luettaviksi kirjoitusmerkeiksi muunnettavien elektronisten tietotallenteiden muodossa. Tietojen tallennukseen ja käsittelyyn käytettävien menettelyjen on taattava tällaisen matkalipun samanarvoisuus muussa muodossa olevan matkalipun kanssa, erityisesti sen todistusvoiman suhteen.

8 artikla
Kuljetusmaksun maksaminen ja palauttaminen

1. Ellei matkustajan ja kuljettajan kesken ole toisin sovittu, on kuljetusmaksu maksettava etukäteen.
2. Ehdot, joilla kuljetusmaksu palautetaan, määrätään yleisissä kuljetusehdoissa.

9 artikla

Matkustusoikeus. Junasta poistaminen

1. Matkustajalla on matkan alusta lähtien oltava voimassa oleva matkalippu, jonka hänen on esitettävä lippuja tarkastettaessa. Yleisissä kuljetusehdoissa voidaan määrätä,
 - a) että matkustajan, joka ei esitä voimassa olevaa matkalippua, on maksettava kuljetusmaksu ja sen lisäksi lisämaksu;
 - b) että matkustaja, joka kieltäytyy heti maksamasta kuljetusmaksua tai lisämaksua, voidaan poistaa junasta;
 - c) palautetaanko lisämaksu ja millä ehdoin.
2. Yleisissä kuljetusehdoissa voidaan määrätä, ettei matkustajia, jotka
 - a) vaarantavat liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden tai muiden matkustajien turvallisuuden,
 - b) häiritsevät kohtuuttomasti muita matkustajia,oteta kuljetettavaksi tai että heidät voidaan poistaa junasta kesken matkaa ja ettei tällaisilla henkilöillä ole oikeutta vaatia kuljetusmaksun ja matkatavararahdin palauttamista.

10 artikla

Hallinnollisten muodollisuuksien täyttäminen

Matkustajan on noudatettava tulli- tai muiden hallintoviranomaisten antamia määräyksiä.

11 artikla

Junan peruuntuminen tai myöhästyminen. Jatkoyhteyden menettäminen

Kuljettajan on tarvittaessa merkittävä matkalippuun, että juna on peruutettu tai jatkoyhteys menetetty.

III OSA
KÄSIMATKATAVARAN, ELÄINTEN, MATKATAVARAN JA AJONEUVOJEN
KULJETUS

I luku
Yhteiset määräykset

12 artikla
Sallitut esineet ja eläimet

1. Matkustaja saa kuljettaa mukanaan helposti kannettavia esineitä (käsimatkatavara) ja eläviä eläimiä yleisten kuljetusehtojen mukaisesti. Lisäksi hän saa kuljettaa mukanaan suurikokoisia esineitä yleisten kuljetusehtojen erityismääräysten mukaisesti. Esineitä ja eläimiä, jotka voivat häiritä muita matkustajia tai aiheuttaa vahinkoja, ei saa kuljettaa käsimatkatavarana.
2. Matkustaja voi jättää esineitä ja eläimiä kuljetettavaksi matkatavarana yleisten kuljetusehtojen mukaisesti.
3. Kuljettaja voi henkilökuljetuksen yhteydessä ottaa kuljetettavaksi ajoneuvoja yleisten kuljetusehtojen erityismääräysten mukaisesti.
4. Vaarallisia aineita voidaan kuljettaa käsimatkatavarana, matkatavarana tai ajoneuvoissa, jotka kuljetetaan rautateitse tämän osan määräysten mukaisesti, vain jos vaarallisten aineiden kansainvälistä rautatiekuljetusta koskeva ohjesääntö (RID) sen sallii.

13 artikla
Tarkastus

1. Kuljettajalla on oikeus tarkastaa, että kuljetettavat esineet ja eläimet (käsimatkatavara, matkatavara, ajoneuvot kuormineen) ovat kuljetusmääräysten mukaisia, milloin on perusteltua syytä epäillä kuljetusmääräysten rikkomista ja edellyttäen, etteivät sen valtion lait ja määräykset, jonka alueella tarkastus suoritetaan, sitä kiellä. Matkustaja on kutsuttava olemaan läsnä tarkastuksessa. Ellei hän siihen saavu tai ellei hän ole tavattavissa, kuljettajan on toimitettava tarkastus kahden riippumattoman todistajan läsnä ollessa.

2. Jos todetaan, ettei kuljetusmääräyksiä ole noudatettu, kuljettaja voi vaatia matkustajaa suorittamaan tarkastuksesta aiheutuneet kulut.

14 artikla

Hallinnollisten muodollisuuksien täyttäminen

Matkustajan on kuljetettavien esineiden ja eläinten (käsimatkatavara, matkatavara, ajoneuvot kuormineen) osalta noudatettava tulli- tai muiden hallintoviranomaisten antamia määräyksiä. Hänen tulee olla läsnä näiden esineiden tarkastuksessa, elleivät kunkin valtion lait ja määräykset myönnä poikkeusta.

II luku

Käsimatkatavara ja eläimet

15 artikla

Valvonta

Matkustajan on valvottava käsimatkatavaraa ja mukanaan kuljettamia eläimiä.

III luku

Matkatavara

16 artikla

Matkatavaran kirjaaminen

1. Matkatavaran kuljetusta koskevat sopimusvelvoitteet määritellään matkatavaratodistuksessa, joka on luovutettava matkustajalle.
2. Matkatavaratodistuksen puuttuminen, puutteellisuus tai katoaminen ei vaikuta matkatavaran kuljetusta koskevien sopimusten olemassaoloon eikä voimassaoloon, vaan ne pysyvät näiden yhtenäisten oikeussäännösten alaisina, ottaen kuitenkin huomioon 22 artiklan mukaiset seuraukset.
3. Matkatavaratodistus on, kunnes toisin osoitetaan, todiste matkatavaran kirjaamisesta ja sen kuljetusehdoista.

4. Kunnes toisin osoitetaan, oletetaan, että matkatavara oli kuljettajan ottaessa sen kuljetukseen ulkonaisesti hyvässä kunnossa ja että kollojen lukumäärä ja paino täsmäsivät matkatavaratodistuksen merkintöjen kanssa.

17 artikla

Matkatavaratodistus

1. Matkatavaratodistuksen muoto ja sisältö sekä se, millä kielellä ja millaisin kirjaimin se on painettava ja täytettävä, määrätään yleisissä kuljetusehdoissa.
7 artiklan 5 kohtaa sovelletaan vastaavasti.
2. Matkatavaratodistukseen tulee olla merkitty ainakin seuraavat tiedot:
 - a) kuljettaja tai kuljettajat;
 - b) ilmoitus siitä, että kuljetus on myös päinvastaisesta määräyksestä huolimatta näiden yhtenäisten oikeussäännösten alainen; tämä voidaan ilmoittaa lyhenteellä CIV;
 - c) kaikki muut ilmoitukset, jotka tarvitaan osoittamaan sopimusveloitteet matkatavaran kuljetuksessa ja joiden nojalla matkustaja voi saattaa voimaan kuljetussopimuksesta johtuvat oikeutensa.
3. Ottaessaan vastaan matkatavaratodistuksen matkustajan on tarkistettava, että todistus on laadittu hänen ilmoitustensa mukaisesti.

18 artikla

Kirjaaminen ja kuljetus

1. Ellei yleisissä kuljetusehdoissa ole määrätty poikkeuksia, kirjattua matkatavaraa otetaan kuljetettavaksi ainoastaan esitettäessä vähintään matkatavaran määräpaikalle saakka kelpaava matkalippu. Muussa suhteessa matkatavaran kirjaaminen tapahtuu niiden määräysten mukaan, jotka ovat voimassa paikkakunnalla, jolla matkatavara jätetään kuljetettavaksi.
2. Jos yleisten kuljetusehtojen mukaan matkatavara voidaan ottaa kuljetettavaksi esittämättä matkalippua, on näiden yhtenäisten oikeussäännösten määräyksiä

matkustajan oikeuksista ja velvollisuuksista matkatavaroidensa suhteen sovellettava vastaavasti myös matkatavaran lähettäjään.

3. Kuljettaja voi kuljettaa matkatavaran toisella junalla, toista reittiä tai toisilla liikennevälineillä kuin mitä matkustaja käyttää.

19 artikla

Matkatavararahdin maksaminen

Ellei matkustajan ja kuljettajan välillä ole toisin sovittu, on matkatavararahti maksettava jätettäessä matkatavara kuljetettavaksi.

20 artikla

Matkatavaran merkitseminen

Matkustajan on merkittävä jokaiseen kalliin hyvin näkyvään paikkaan kestävästi ja selvästi:

- a) nimensä ja osoitteensa;
- b) määräpaikka.

21 artikla

Matkustajan määräämisoikeus matkatavaraan nähden

1. Jos olosuhteet sallivat eivätkä tulli- tai muiden hallintoviranomaisten määräykset ole esteenä, matkustaja voi vaatia matkatavaran luovuttamista lähetyspaikalla matkatavaratodistuksen palauttamista sekä yleisten kuljetusehtojen niin määrätessä matkalipun esittämistä vastaan.
2. Yleiset kuljetusehdot voivat sisältää lisäksi muita määräyksiä määräämisoikeudesta matkatavaraan nähden, erityisesti määräyksiä määräpaikan muutoksesta ja tämän mahdollisista kustannusseurauksista matkustajalle.

22 artikla

Matkatavaran luovutus

1. Matkatavara luovutetaan matkatavaratodistusta ja tapauksen mukaan lähetystä rasittavien kulujen suoritusta vastaan.

Kuljettaja on oikeutettu, ei kuitenkaan velvollinen, toteamaan, onko matkatavaratodistuksen haltija oikeutettu saamaan matkatavaran haltuunsa.

2. Matkatavara katsotaan luovutetuksi matkatavaratodistuksen haltijalle myös, kun määräpaikalla voimassa olevien määräysten mukaisesti
 - a) se on jätetty tulli- tai veroviranomaisille heidän toimipaikkoihinsa tai varastoihinsa silloin, kun nämä eivät ole kuljettajan valvonnassa;
 - b) elävät eläimet on annettu kolmannen henkilön huostaan.
3. Matkatavaratodistuksen haltija voi vaatia määräpaikalla, että matkatavara annetaan hänelle niin pian kuin on sovittu sekä tarpeen vaatiessa tulli- tai muiden hallintoviranomaisten määräysten täyttämiseen tarpeellinen aika on kulunut.
4. Ellei matkatavaratodistusta esitetä, on kuljettaja velvollinen luovuttamaan matkatavaran vain sille, joka todistaa oikeutensa siihen; jos tätä oikeutta ei katsota riittävän selvästi toteennäytetyksi, voi kuljettaja vaatia vakuuden.
5. Matkatavara luovutetaan kirjauksessa määräpaikaksi merkityllä paikalla.
6. Matkatavaratodistuksen haltijalla, joka ei ole saanut matkatavaraansa 3 kohdassa mainitulla tavalla, on oikeus vaatia, että matkatavaratodistukseen merkitään päivä ja kellonaika, jolloin hän on käynyt matkatavaraa vaatimassa.
7. Oikeudenomistaja voi kieltäytyä vastaanottamasta matkatavaraa, jos kuljettaja ei noudata hänen pyyntöään olla läsnä tarkistettaessa matkatavaran kunto väitetyn vahingon toteamiseksi.
8. Muussa suhteessa matkatavaran luovutus tapahtuu luovutuspaikalla voimassa olevien määräysten mukaisesti.

IV luku
Ajoneuvot

23 artikla
Kuljetusehdot

Yleisten kuljetusehtojen ajoneuvojen kuljetusta koskevissa erityismääräyksissä määrätään erityisesti kuljetukseen otto-, kirjaamis-, kuormaus-, kuljetus-, purkaus- ja luovutusehdot sekä matkustajan velvollisuudet.

24 artikla
Kuljetusasiakirja

1. Ajoneuvojen kuljetusta koskevat sopimusvelvoitteet määrätään kuljetusasiakirjassa, joka luovutetaan matkustajalle. Kuljetusasiakirja voi olla matkalipun osa.
2. Kuljetusasiakirjan muoto ja sisältö sekä se, millaisin kirjaimin se on painettava ja täytettävä, määrätään yleisten kuljetusehtojen ajoneuvojen kuljetusta koskevissa erityismääräyksissä. 7 artiklan 5 kohtaa sovelletaan vastaavasti.
3. Kuljetusasiakirjassa on oltava ainakin seuraavat merkinnät:
 - a) kuljettaja tai kuljettajat;
 - b) ilmoitus siitä, että kuljetus on myös päinvastaisesta määräyksestä huolimatta näiden yhtenäisten oikeussäännösten alainen; tämä voidaan ilmoittaa lyhenteellä CIV;
 - c) kaikki muut ilmoitukset, jotka tarvitaan osoittamaan sopimusvelvoitteet ajoneuvojen kuljetuksessa ja joiden nojalla matkustaja voi saattaa voimaan kuljetussopimuksesta johtuvat oikeutensa.
4. Ottaessaan vastaan kuljetusasiakirjan matkustajan on tarkistettava, että se on laadittu hänen ilmoitustensa mukaisesti.

25 artikla

Sovellettava oikeus

Ellei tässä luvussa toisin määrätä, sovelletaan ajoneuvojen kuljetukseen III luvun mukaisia matkatavaran kuljetusmääräyksiä.

IV OSA

KULJETTAJAN VASTUU

I luku

Vastuu matkustajien kuolemasta ja loukkaantumisesta

26 artikla

Vastuuperiaatteet

1. Kuljettaja on vastuussa vahingosta, joka on aiheutunut matkustajan kuolemasta, ruumiinvammasta tai muusta fyysisen tai henkisen koskemattomuuden haitasta rautatien käyttöön liittyvän onnettomuuden seurauksena matkustajan oleskellessa junassa, noustessa siihen tai siitä poistuessa, käytettävästä rataverkosta riippumatta.
2. Kuljettaja on tästä vastuusta vapaa:
 - a) jos onnettomuus on aiheutunut rautatien käyttöön kuulumattomasta seikasta, jota kuljettaja ei tapauksen laadun edellyttämästä huolellisuudesta huolimatta ole voinut välttää eikä estää sen seurauksia;
 - b) onnettomuus on aiheutunut matkustajan syystä;
 - c) onnettomuus johtuu kolmannen henkilön käyttäytymisestä, jota kuljettaja tapauksen laadun edellyttämästä huolellisuudesta huolimatta ei ole voinut välttää eikä estää sen seurauksia. Toista kuljetusyrittäjä, joka käyttää samaa rataverkkoa, ei katsota kolmanneksi henkilöksi; takautumisoikeudet säilyvät muuttumattomana.
3. Jos onnettomuus johtuu kolmannen henkilön käyttäytymisestä eikä kuljettaja tästä huolimatta ole kokonaan vapaa vastuustaan 2 kohdan c alakohdan mukaisesti, hän vastaa kaikesta vahingosta näiden yhtenäisten oikeussäännösten rajoituksin, ottaen

kuitenkin huomioon kolmanteen henkilöön kohdistuvat mahdolliset takautumisoikeudet.

4. Nämä yhtenäiset oikeussäännökset eivät vaikuta siihen vastuuseen, joka saattaa tulla kuljettajan kannettavaksi muissa kuin 1 kohdassa edellytetyissä tapauksissa.
5. Jos yhden ainoan kuljetussopimuksen nojalla tapahtuvan kuljetuksen suorittajina on perättäisiä kuljettajia, matkustajien kuolemasta ja loukkaantumisesta vastaa se kuljettaja, jonka kuljetussopimuksen mukaan tuli suorittaa kuljetusta onnettomuuden sattuessa. Jos kuljetuksen suorittajana oli tällöin kuljettajan asemesta suorittava kuljettaja, molemmat vastaavat yhteisvastuullisesti näiden yhtenäisten oikeussäännösten mukaisesti.

27 artikla

Vahingonkorvaus kuolemantapauksessa

1. Jos matkustaja on saanut surmansa, vahingonkorvaus käsittää:
 - a) matkustajan kuolemasta aiheutuvat välttämättömät kustannukset, erityisesti kustannukset ruumiin kuljetuksesta ja hautauksesta;
 - b) ellei kuolema ole seurannut välittömästi, 28 artiklassa määrätyt korvaukset.
2. Jos matkustajan kuoleman johdosta henkilöt, joita hän lain nojalla oli tai olisi ollut tulevaisuudessa velvollinen elättämään, menettävät toimeentulonsa, on myös tämän menetys korvattava. Sellaisten henkilöiden vahingonkorvausvaateet, joiden elatuksesta matkustaja on huolehtinut lain häntä siihen velvoittamatta, ratkaistaan kansallisen oikeuden mukaan.

28 artikla

Vahingonkorvaus loukkaantumistapauksissa

Jos matkustaja on saanut ruumiinvamman tai hänen fyysistä tai henkistä koskemattomuuttaan on muuten loukattu, vahingonkorvaus käsittää:

- a) korvauksen välttämättömistä kuluista, erityisesti hoidosta ja kuljetuksesta;

- b) korvauksen joko täydellisestä tai osittaisesta työkyvyttömyydestä tai tarpeiden lisääntymisestä aiheutuneesta haitasta.

29 artikla

Muiden henkilövahinkojen korvaaminen

Kansallisen oikeuden mukaan ratkaistaan, onko ja missä määrin kuljettajan suoritettava korvausta muusta kuin 27 ja 28 artiklassa tarkoitettusta haitasta.

30 artikla

Vahingonkorvauksen muoto ja yläraja kuoleman- ja loukkaantumistapauksissa

1. Edellä 27 artiklan 2 kohdassa ja 28 artiklan b alakohdassa tarkoitettu vahingonkorvaus on suoritettava kertakaikkisen pääoman muodossa. Jos kuitenkin kansallisen oikeuden mukaan elinkoron maksaminen on sallittua, korvaus suoritetaan tässä muodossa, jos loukkaantunut matkustaja tai 27 artiklan 2 kohdassa tarkoitettut oikeudenomistajat sitä pyytävät.
2. Tämän artiklan 1 kohdan nojalla maksettavan vahingonkorvauksen suuruus määrätään kansallisen oikeuden mukaan. Kuitenkin näiden yhtenäisten oikeussäännösten soveltamista varten määrätään 175 000 laskentayksikön yläraja pääomana tai tätä pääomaa vastaavana elinkorkona kutakin matkustajaa kohti siinä tapauksessa, että tämä raja kansallisen oikeuden mukaan on alhaisempi.

31 artikla

Muut kuljetusvälineet

1. Muissa kuin 2 kohdan tapauksissa vastuuta matkustajien kuolemasta ja loukkaantumisesta koskevia määräyksiä ei sovelleta vahinkoihin, jotka syntyvät kuljetuksessa, joka kuljetussopimuksen mukaisesti ei tapahdu rautateitse.
2. Jos rautatievaunut kuljetetaan junalautalla, vastuuta matkustajien kuolemasta ja loukkaantumisesta koskevia määräyksiä sovelletaan 26 artiklan 1 kohdassa ja 33 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin vahinkoihin, jotka aiheutuvat matkustajalle rautatien käyttöön liittyvän onnettomuuden seurauksena matkustajan oleskellessa näissä vaunuissa, noustessa niihin tai niistä poistuessa.

3. Jos rautatieliikenne poikkeuksellisista syistä keskeytyy tilapäisesti ja matkustajat kuljetetaan muulla kulkuneuvolla, kuljettaja on vastuussa näiden yhtenäisten oikeussäännösten mukaisesti.

II luku

Vastuu aikataulun noudattamatta jättämisestä

32 artikla

Vastuu junan peruuntumisesta tai myöhästymisestä tai jatkoyhteyden menettämisestä

1. Kuljettaja vastaa matkustajalle vahingosta, joka aiheutuu siitä, ettei junan peruuntumisen tai myöhästymisen tai jatkoyhteyden menettämisen johdosta matkaa voida jatkaa samana päivänä tai kyseisissä olosuhteissa matkan jatkamista samana päivänä ei voida kohtuudella vaatia. Vahingonkorvaus käsittää matkustajalle yöpymisestä sekä häntä odottaville henkilöille ilmoittamisesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.
2. Kuljettaja on tästä vastuusta vapaa, jos peruutus, myöhästyminen tai jatkoyhteyden menetys johtuu jostakin seuraavasta syystä:
 - a) rautatien käytöstä riippumattomat seikat, joita kuljettaja ei tapauksen laadun edellyttämästä huolellisuudesta huolimatta ole voinut välttää eikä estää niiden seurauksia;
 - b) matkustajan virhe; tai
 - c) kolmannen henkilön käyttäytyminen, jota kuljettaja ei tapauksen laadun edellyttämästä huolellisuudesta huolimatta ole voinut välttää eikä estää sen seurauksia. Toista kuljetusyritystä, joka käyttää samaa rataverkkoa, ei katsota kolmanneksi henkilöksi; takautumisoikeudet säilyvät muuttumattomana.
3. Se, onko kuljettajan suoritettava korvausta muista kuin 1 kohdassa tarkoitetuista vahingoista ja missä määrin, määräytyy kansallisen oikeuden mukaan. Tätä määräystä ei sovelleta 44 artiklan tapauksessa.

III luku

Vastuu käsimatkatavarasta, eläimistä, matkatavarasta ja ajoneuvoista

1 OSASTO

Käsimatkatavara ja eläimet

33 artikla

Vastuu

1. Matkustajan kuollessa tai loukkaantuessa vastaa kuljettaja myös vahingosta, joka aiheutuu matkustajan yllä olevien tai hänen käsimatkatavarana mukanaan kuljettamiensa esineiden täydellisestä tai osittaisesta katoamisesta tai vahingoittumisesta; tämä koskee myös matkustajan mukanaan kuljettamia eläimiä. 26 artiklaa sovelletaan vastaavasti.
2. Muussa suhteessa kuljettaja on vastuussa vahingoista, jotka aiheutuvat esineiden, käsimatkatavaran tai eläinten, joiden valvonta 15 artiklan mukaan kuuluu matkustajalle, täydellisestä tai osittaisesta katoamisesta tai vahingoittumisesta vain silloin, kun vahinko on luettava kuljettajan syyksi. IV osan muita artikloita, 51 artiklaa lukuun ottamatta, ja VI osan artikloita ei sovelleta tässä tapauksessa.

34 artikla

Vahingonkorvauksen yläraja esineiden kadotessa tai vahingoituessa

Kuljettajan ollessa vastuussa 33 artiklan 1 kohdan mukaisesti on hänen suoritettava vahingonkorvausta enintään 1 400 laskentayksikön määrään saakka kutakin matkustajaa kohti.

35 artikla

Vastuusta vapauttaminen

Kuljettaja ei vastaa matkustajalle vahingosta, joka johtuu siitä, ettei matkustaja ole noudattanut tulli- tai muiden hallintoviranomaisten antamia määräyksiä.

2 OSASTO

Matkatavara

36 artikla

Vastuuperiaatteet

1. Kuljettaja on vastuussa vahingosta, joka aiheutuu matkatavaran täydellisestä tai osittaisesta katoamisesta tai vahingoittumisesta sen kuljetettavaksi ottamisesta luovuttamiseen saakka, samoin kuin matkatavaran luovutuksen viivästyisestä.
2. Kuljettaja on tästä vastuusta vapaa, jos katoamiseen, vahingoittumiseen tai viivästyneeseen luovuttamiseen on syynä matkustajan virhe, hänen määräyksensä, joka ei johdu kuljettajan virheestä, matkatavarassa itsessään oleva vika tai seikat, joita rautatie ei ole voinut välttää ja joiden seurauksia se ei ole voinut estää.
3. Kuljettaja on tästä vastuusta vapaa, jos katoaminen tai vahingoittuminen on aiheutunut erityisistä vahingonvaaroista, jotka liittyvät yhteen tai useampaan seuraavista seikoista:
 - a) päällyksen puuttuminen tai puutteellisuus;
 - b) matkatavaran erikoinen laatu;
 - c) esineiden, joita ei oteta kuljetettavaksi, lähettäminen matkatavarana.

37 artikla

Todistustaakka

1. Kuljettaja on velvollinen näyttämään toteen, että katoamiseen, vahingoittumiseen tai viivästyneeseen luovuttamiseen on ollut syynä jokin 36 artiklan 2 kohdan tarkoittamista seikoista.
2. Jos kuljettaja osoittaa, että katoaminen tai vahingoittuminen on, asianhaarat huomioon ottaen, voinut johtua yhdestä tai useammasta 36 artiklan 3 kohdassa mainitusta erityisestä vahingonvaarasta, oletetaan sen johtuneen siitä tai niistä. Oikeudenomistajalla on kuitenkin oikeus osoittaa, ettei vahinko kokonaan tai osaksikaan ole aiheutunut jostakin näistä vahingonvaaroista.

38 artikla

Perättäiset kuljettajat

Jos yhden kuljetussopimuksen nojalla tapahtuvan kuljetuksen suorittajina on useampia perättäisiä kuljettajia, jokainen näistä ottaessaan kuljetettavaksi matkatavaran matkatavaratodistuksineen tai ajoneuvon kuljetusasiakirjoineen liittyy matkatavaran tai ajoneuvon kuljetuksen osalta kuljetussopimukseen matkatavaratodistuksen tai kuljetusasiakirjan ehtojen mukaisesti ja sitoutuu tästä johtuviin velvoitteisiin. Jokainen kuljettaja on tällöin vastuussa kuljetuksen suorituksesta koko kuljetusmatkalla luovutukseen saakka.

39 artikla

Suorittava kuljettaja

1. Vaikka kuljettaja, olipa hän siihen kuljetussopimuksen nojalla oikeutettu tai ei, on siirtänyt kuljetuksen tosiasiallisen suorittamisen kokonaan tai osaksi suorittavalle kuljettajalle, vastaa kuljettaja kuitenkin koko kuljetuksesta.
2. Kaikkia näiden yhtenäisten oikeussäännösten kuljettajan vastuuta säänteleviä määräyksiä sovelletaan myös suorittavan kuljettajan vastuuseen suorittamastaan kuljetuksesta. 48 ja 52 artiklaa sovelletaan niissä tapauksissa, jolloin suorittavan kuljettajan henkilökuntaa ja muita hänen kuljetuksen suorittamiseen käyttämiään henkilöitä vastaan nostetaan kanne.
3. Erityissopimus, jolla kuljettaja ottaa itselleen velvoitteita, jotka näiden yhtenäisten oikeussäännösten mukaan eivät kuulu hänelle, tai luopuu oikeuksista, jotka näiden yhtenäisten oikeussäännösten mukaan kuuluvat hänelle, koskee suorittavaa kuljettajaa vain, jos hän on nimenomaan suostunut tähän kirjallisesti. Riippumatta siitä, onko suorittava kuljettaja antanut tällaisen suostumuksen, erityissopimuksesta johtuvat velvoitteet ja luopumisilmoitukset sitovat kuljettajaa.
4. Jos sekä kuljettaja että suorittava kuljettaja ovat vastuussa, he vastaavat yhteisvastuullisesti.
5. Korvaus, joka voidaan vaatia kuljettajalta, suorittavalta kuljettajalta sekä heidän henkilökunnaltaan ja muilta henkilöiltä, joita he käyttävät kuljetuksen

suorittamiseen, ei saa kokonaismäärältään ylittää näissä yhtenäisissä oikeussäännöksissä edellytetyjä vastuun enimmäismääriä.

6. Tämä artikla ei vaikuta kuljettajan ja suorittavan kuljettajan keskinäisiin takautumisoikeuksiin.

40 artikla

Katoamisolettamus

1. Oikeudenomistaja voi muita todisteita esittämättä katsoa kollin kadonneeksi, ellei sitä luovuteta hänelle tai aseteta haettavaksi 14 päivän kuluessa siitä, kun luovutusta 22 artiklan 3 kohdan mukaisesti on pyydetty.
2. Jos kadonneeksi katsottu kolli löytyy vuoden kuluessa siitä, kun pyyntö sen luovuttamisesta on esitetty, on kuljettajan ilmoitettava siitä oikeudenomistajalle, jos tämän osoite tiedetään tai voidaan saada selville.
3. Oikeudenomistaja voi 30 päivän kuluessa 2 kohdan mukaisen ilmoituksen saamisesta vaatia, että matkatavara luovutetaan hänelle. Hänen on tällöin suoritettava matkatavaran kuljetuskustannukset lähetyspaikalta paikalle, jolla luovuttaminen tapahtuu, ja palautettava saamansa korvausmäärä vähentämällä siitä tähän korvaukseen ehkä sisältyneet kustannukset. Hänellä on kuitenkin edelleen oikeus vaatia vahingonkorvausta luovutuksen viivästyisestä 43 artiklan mukaisesti.
4. Ellei löytynyttä matkatavaraa vaadita takaisin 3 kohdassa mainitun määräajan kuluessa tai jos matkatavara löytyy yli vuoden kuluttua luovutuspyynnön esittämisestä, on matkatavara kuljettajan käytettävissä sen paikkakunnan lakien ja määräysten mukaan, jolla matkatavara on.

41 artikla

Korvaus katoamistapauksessa

1. Matkatavaran kadotessa täydellisesti tai osittain kuljettajan on suoritettava, olematta enemmälti korvausvelvollinen:

- a) jos vahingon määrä on todistettu, tätä määrää vastaava korvaus, enintään kuitenkin 80 laskentayksikköä puuttuvan bruttopainon kilogrammalta tai 1 200 laskentayksikköä kolia kohti;
- b) ellei vahingon määrää ole todistettu, kertakaikkinen korvaus, jonka suuruus on 20 laskentayksikköä puuttuvan bruttopainon kilogrammalta tai 300 laskentayksikköä kolia kohti

Korvaustapa puuttuvaa kilogrammaa tai kolia kohti määrätään yleisissä kuljetusehdoissa.

2. Lisäksi kuljettajan on korvattava suoritettavat kuljetusmaksut ja muut kadonneen matkatavaran kuljetuksesta aiheutuneet kustannukset sekä jo suoritettavat tullit ja valmisteverot.

42 artikla

Korvaus vahingoittumistapauksesta

1. Jos matkatavara on vahingoittunut, kuljettajan on suoritettava matkatavaran arvovähennyksen määrä. Muita korvausvaateita ei oteta huomioon.
2. Korvaus ei saa ylittää:
 - a) jos koko lähetyksen arvo on vahingoittumisen johdosta alentunut: määrää, johon se olisi noussut lähetyksen kokonaan kadottua;
 - b) jos vain osa lähetyksestä on vahingoittumisen johdosta arvoltaan laskenut: määrää, johon se olisi noussut arvoltaan alentuneen osan kokonaan kadotessa.

43 artikla

Korvaus luovutuksen viivästyessä

1. Matkatavaran luovutuksen viivästyessä kuljettajan on suoritettava kultakin alkavalta 24 tunnin ajalta matkatavaran luovutusvaatimuksen tekemisestä luettuna, enintään kuitenkin 14 päivältä:
 - a) jos oikeudenomistaja todistaa siitä aiheutuneen vahingon, tavaran vaurioituminen mukaan luettuna: korvausta, jonka määrä vastaa aiheutunutta

vahinkoa, enintään 0,80 laskentayksikköä myöhästyneen matkatavaran bruttopainon kilogrammaa kohti tai 14 laskentayksikköä myöhästynyttä kollia kohti;

- b) ellei oikeudenomistaja osoita siitä aiheutuneen vahinkoa: kertakaikkista korvausta, jonka määrä on 0,14 laskentayksikköä myöhästyneen matkatavaran bruttopainon kilogrammaa kohti tai 2,80 laskentayksikköä myöhästynyttä kollia kohti.

Korvaustapa kilogrammaa tai kollia kohti määrätään yleisissä kuljetusehdoissa.

2. Jos matkatavara on kokonaan kadonnut, 1 kohdassa mainittua korvausta ei suoriteta 41 artiklassa mainitun korvauksen lisäksi.
3. Jos osa matkatavarasta on kadonnut, 1 kohdassa mainittu korvaus on suoritettava siitä osasta, joka ei ole kadonnut.
4. Jos matkatavara on vahingoittunut eikä vahingoittuminen johdu luovutuksen viivästyisestä, suoritetaan 1 kohdassa mainittu korvaus tarvittaessa 42 artiklassa mainitun korvauksen lisäksi.
5. Missään tapauksessa 1 kohdassa sekä 41 ja 42 artiklassa edellytettyjen korvausten kokonaismäärä ei saa ylittää määrää, joka maksettaisiin matkatavaran kokonaan kadotessa.

3 OSASTO

Ajoneuvot

44 artikla

Korvaus viivästyisestä

1. Jos ajoneuvon kuormaus tai luovutus viivästyy kuljettajan syystä, kuljettajan on, mikäli oikeudenomistaja osoittaa viivästyksestä aiheutuneen vahinkoa, suoritettava korvaus, jonka määrä ei saa ylittää ajoneuvon kuljetusmaksua.
2. Jos kuormauksen viivästyessä kuljettajan syystä oikeudenomistaja luopuu kuljetussopimuksesta, kuljetusmaksu maksetaan hänelle takaisin. Mikäli

oikeudenomistaja osoittaa tästä viivytyksestä aiheutuneen vahinkoa, hän voi lisäksi vaatia korvausta, jonka määrä ei saa ylittää ajoneuvon kuljetusmaksua.

45 artikla

Korvaus ajoneuvon katoamisesta

Jos koko ajoneuvo tai osa siitä katoaa, oikeudenomistajalle todistetusta vahingosta suoritettava korvaus lasketaan ajoneuvon käyvän arvon mukaan eikä se saa ylittää 8 000:ta laskentayksikköä. Kuormattu tai tyhjä perävaunu katsotaan ajoneuvoksi.

46 artikla

Vastuu muista esineistä

1. Ajoneuvoon jätettyjen tai ajoneuvoon kiinnitetyissä säiliöissä (esim. matkatavaräsäiliöt tai suksilaatikot) kuljetettavien esineiden osalta kuljettaja vastaa ainoastaan vahingosta, joka on aiheutunut kuljettajan syystä. Kokonaiskorvaus ei saa ylittää 1 400:aa laskentayksikköä.
2. Ajoneuvon ulkopuolelle kiinnitetyistä esineistä, 1 kohdassa mainitut säiliöt mukaan luettuna, kuljettaja vastaa vain, jos osoitetaan, että vahinko johtuu kuljettajan toimenpiteestä tai laiminlyönnistä, joka on tehty joko tarkoituksella aiheuttaa tällainen vahinko tai huolimattomuudesta ja tietäen, että tällainen vahinko todennäköisesti aiheutuu.

47 artikla

Sovellettava oikeus

Ellei tämän osaston säännöksissä toisin määrätä, sovelletaan ajoneuvoihin 2 osaston vastuuta matkatavarasta koskevia säännöksiä.

IV luku

Yhteiset määräykset

48 artikla

Vastuunrajoitusoikeuden menettäminen

Näiden yhtenäisten oikeussäännösten vastuunrajoituksia sekä kansallisen oikeuden määräyksiä, jotka rajoittavat korvaukset tiettyyn määrään, ei sovelleta, jos osoitetaan, että vahinko johtuu

kuljettajan toimenpiteestä tai laiminlyönnistä, joka on tehty joko tarkoituksella aiheuttaa tällainen vahinko tai huolimattomuudesta ja tietäen, että tällainen vahinko todennäköisesti aiheutuu.

49 artikla

Korvausmäärän muuntaminen ja korko

1. Jos korvausmäärää laskettaessa on muunnettava ulkomaisissa rahayksiköissä ilmoitettuja summia, muuntaminen tapahtuu korvauksen maksupäivänä maksupaikalla voimassa olevan kurssin mukaan.
2. Oikeudenomistaja voi vaatia korvausmäärälle korkoa, joka lasketaan viiden prosentin vuotuiskoron mukaan alkaen 55 artiklassa mainitun maksuvaatimuksen esittämispäivästä tai, ellei tällaista maksuvaatimusta ole tehty, kanteen vireillepanopäivästä.
3. Kuitenkin 27 ja 28 artiklan nojalla maksettavasta korvauksesta korkoa lasketaan vasta siitä päivästä, jolloin ne olosuhteet, joihin korvaussumman määrääminen on perustunut, ovat syntyneet, jos tämä päivä on myöhäisempi kuin maksuvaatimuksen esittäminen tai kanteen vireillepanopäivä.
4. Matkatavaran osalta korkoa suoritetaan vain, jos korvaus ylittää 16 laskentayksikköä matkatavaratodistusta kohden.
5. Ellei oikeudenomistaja hänelle määrätyn kohtuullisen ajan kuluessa toimita matkatavaran osalta kuljettajalle vaateen lopullista käsittelyä varten tarpeellisia asiakirjoja, ei korkoja lasketa tämän määräajan umpeen kulumisen ja asiakirjojen sisäänjättöpäivän väliseltä ajalta.

50 artikla

Vastuu ydintapahtuman yhteydessä

Kuljettaja on vapaa hänelle näiden yhtenäisten oikeussäännösten nojalla tulevasta vastuusta, kun ydintapahtuma on aiheuttanut vahingon ja kun jossakin sopimusvaltiossa voimassa olevien lakien ja määräysten nojalla, jotka koskevat vastuuta ydinenergian alalla, tästä vahingosta on vastuussa asianomaisen laitoksen haltija tai joku muu henkilö hänen asemastaan.

51 artikla

Henkilöt, joista kuljettaja on vastuussa

Kuljettaja on vastuussa henkilökunnastaan ja muista kuljetuksen suorittamiseen käyttämistään henkilöistä heidän suorittaessaan tehtäviään. Rataverkon, jolla kuljetus tapahtuu, haltijat katsotaan henkilöiksi, joita kuljettaja käyttää kuljetuksen suorittamiseen.

52 artikla

Muut kanteet

1. Kaikissa tapauksissa, joihin näitä yhtenäisiä oikeussäännöksiä sovelletaan, voidaan kuljettajaa vastaan ajaa vahingonkorvauskannetta, tapahtuipa se millä perusteella tahansa, vain näissä oikeussäännöksissä edellytetyin ehdoin ja rajoituksin.
2. Sama koskee kanteita henkilökuntaa ja muita henkilöitä vastaan, joista kuljettaja on vastuussa 51 artiklan nojalla.

V OSA

MATKUSTAJAN VASTUU

53 artikla

Erityiset vastuuperiaatteet

Matkustaja on vastuussa kuljettajalle kaikista vahingoista,

- a) jotka aiheutuvat siitä, ettei hän ole noudattanut
 - 1) 10, 14 ja 20 artiklan mukaisia velvollisuuksiaan,
 - 2) yleisten kuljetusehtojen ajoneuvojen kuljetusta koskevista erityismääräyksistä johtuvia velvollisuuksiaan,
 - 3) vaarallisten aineiden kansainvälistä rautatiekuljetusta koskevasta ohjesäännöstä (RID) johtuvia velvollisuuksiaan, tai
- b) jotka ovat matkustajan mukanaan kuljettamien esineiden tai eläinten aiheuttamia, mikäli hän ei voi todistaa vahingon aiheutuneen olosuhteiden johdosta, joita matkustaja tunnolliselta matkustajalta vaadittavasta huolellisuudesta huolimatta ei

ole voinut välttää eikä estää niiden seurauksia. Tämä määräys ei koske kuljettajalle 26 artiklan ja 33 artiklan 1 kohdan nojalla kuuluvaa vastuuta.

VI OSA

VAATEIDEN TOTEUTTAMINEN

54 artikla

Osittaisen katoamisen tai vahingoittumisen toteaminen

1. Jos kuljettaja huomaa tai otaksuu tai oikeudenomistaja väittää, että osa kuljettajan vastuulla kuljetetusta esineestä (matkatavara, ajoneuvo) on kadonnut tai että esine on vahingoittunut, kuljettajan on viipymättä ja mikäli mahdollista oikeudenomistajan läsnä ollessa laadittava vahingon laadun mukainen tarkastuspöytäkirja esineen kunnosta ja mikäli mahdollista vahingon suuruudesta ja syystä sekä vahingon tapahtumahetkestä.
2. Jäljennös tästä tarkastuspöytäkirjasta on lunastuksetta toimitettava oikeudenomistajalle.
3. Ellei oikeudenomistaja hyväksy pöytäkirjassa esitettyjä seikkoja, hän voi vaatia, että matkatavaran tai ajoneuvon kunto sekä vahingon syy ja määrä todetaan kuljetussopimuksen osapuolten nimeämän asiantuntijan toimesta tai oikeudenkäyntiteitse. Menettelyssä noudatetaan sen valtion lakeja ja määräyksiä, jossa toteaminen tapahtuu.

55 artikla

Vaateiden esittäminen

1. Kuljettajan vastuuta matkustajien kuoleman- ja loukkaantumistapauksessa koskevat vaateet on esitettävä kirjallisesti sille kuljettajalle, jota vastaan kannetta voidaan ajaa. Jos kyseessä on kuljetus, jonka suorittavat perättäiset kuljettajat yhden ainoan kuljetussopimuksen nojalla, vaateet voidaan esittää myös ensimmäiselle tai viimeiselle kuljettajalle samoin kuin kuljettajalle, jolla on siinä maassa, jossa matkustajan kotipaikka tai vakinainen asuinpaikka sijaitsee, pääkonttorinsa tai sivukonttori taikka toimipaikka, jonka välityksellä kuljetussopimus on solmittu.

2. Muut kuljetussopimukseen perustuvat vaateet on esitettävä kirjallisesti 56 artiklan 2 ja 3 kohdassa mainitulle kuljettajalle.
3. Asiakirjat, joiden liittämistä vaatimukseen oikeudenomistaja pitää tarpeellisena, on esitettävä joko alkuperäisinä tai jäljennöksinä, jotka on vahvistettava asianmukaisesti, jos kuljettaja niin vaatii. Selvittäessään vaatimukset lopullisesti voi kuljettaja vaatia takaisin matkalipun, matkatavaratodistuksen ja kuljetusasiakirjan.

56 artikla

Kuljettajat, joita vastaan kannetta voidaan ajaa

1. Vahingonkorvauskannetta, joka perustuu kuljettajan vastuuseen matkustajien kuoleman- tai loukkaantumistapauksessa, voidaan ajaa ainoastaan 26 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua vastuussa olevaa kuljettajaa vastaan.
2. Tämän artiklan 4 kohdan tapauksista lukuun ottamatta muita matkustajan kuljetussopimukseen perustuvia kanteita voidaan ajaa ainoastaan ensimmäistä, viimeistä tai sitä kuljettajaa vastaan, jonka kuljetusosuudella kanteen aiheuttanut seikka tapahtui.
3. Jos kuljetuksen suorittajina on perättäisiä kuljettajia ja kuljettaja, joka on velvollinen luovuttamaan matkatavaran tai ajoneuvon, on suostumuksellaan merkitty matkatavaratodistukseen tai ajoneuvon kuljetusasiakirjaan, voidaan 2 kohdan mukaisia kanteita ajaa häntä vastaan siinäkin tapauksessa, ettei hän ole vastaanottanut matkatavaraa tai ajoneuvoa.
4. Kuljetussopimuksen perusteella suoritettua maksun palauttamista koskevaa kannetta voidaan ajaa joko sitä kuljettajaa vastaan, joka on tämän maksun kantanut, tai sitä vastaan, jonka hyväksi maksu on kannettu.
5. Kannetta voidaan ajaa muitakin kuin 2 ja 4 kohdassa mainittuja kuljettajia vastaan, milloin se esitetään vastahaasteena tai väitteenä samaan kuljetussopimukseen perustuvaa päävaatimusta koskevassa oikeudenkäynnissä.
6. Mikäli näitä yhtenäisiä oikeussäännöksiä sovelletaan suorittavaan kuljettajaan, voidaan kannetta ajaa myös häntä vastaan.

7. Jos kantajalla on oikeus valita jokin useammasta kuljettajasta, hänen valintaoikeutensa lakkaa niin pian kuin kanne on voitu panna vireille niistä jotakuta vastaan; tämä on voimassa myös silloin, kun kantajalla on oikeus valita yhden tai useamman kuljettajan ja suorittavan kuljettajan välillä.

58 artikla

Kuoleman- ja loukkaantumistapauksista johtuvan vaateen raukeaminen

1. Oikeudenomistajan kuljettajan vastuuseen matkustajien kuoleman- tai loukkaantumistapauksissa perustuva vaade raukeaa, ellei hän ilmoita matkustajaa kohdanneesta onnettomuudesta 12 kuukauden kuluessa vahingosta tiedon saatuaan jollekin niistä kuljettajista, joille korvausvaatimus 55 artiklan 1 kohdan mukaan voidaan esittää. Jos oikeudenomistaja ilmoittaa onnettomuudesta suullisesti, on kuljettajan annettava hänelle tästä ilmoituksesta kirjallinen todistus.
2. Vaade ei kuitenkaan raukea:
 - a) jos oikeudenomistaja on 1 kohdassa mainittuna aikana esittänyt korvausvaatimuksen jollekin 55 artiklan 1 kohdassa mainituista kuljettajista;
 - b) jos vastuussa oleva kuljettaja on 1 kohdassa mainitun ajan kuluessa saanut tiedon matkustajaa kohdanneesta onnettomuudesta muuta tietä;
 - c) jos onnettomuudesta ei ole lainkaan ilmoitettu tai siitä on ilmoitettu liian myöhään ja laiminlyönti on johtunut oikeudenomistajasta riippumattomista olosuhteista;
 - d) jos oikeudenomistaja osoittaa, että onnettomuus on aiheutunut kuljettajan tuottamuksesta.

59 artikla

Matkatavaran kuljetuksesta johtuvan vaateen raukeaminen

1. Oikeudenomistajan ottaessa matkatavaran vastaan raukeavat kaikki ne kuljetussopimukseen perustuvat vaateet kuljettajaa vastaan, jotka johtuvat matkatavaran osittaisesta katoamisesta tai vahingoittumisesta tai luovutuksen viivästymisestä.

2. Korvausvaateet eivät kuitenkaan raukea:
- a) kysymyksen ollessa osittaisesta katoamisesta tai vahingoittumisesta:
 - 1) jos katoaminen tai vahingoittuminen on todettu 54 artiklan mukaisesti, ennen kuin oikeudenomistaja on ottanut matkatavaran haltuunsa;
 - 2) jos toteaminen, joka 54 artiklan mukaisesti olisi pitänyt suorittaa, on laiminlyöty yksinomaan kuljettajan omasta syystä;
 - b) kysymyksen ollessa sellaisesta ulkonaisesti näkymättömästä vahingosta, joka todetaan vasta oikeudenomistajan otettua matkatavaran haltuunsa, mikäli oikeudenomistaja:
 - 1) pyytää 54 artiklan mukaista toteamista heti, kun vahinko on havaittu ja viimeistään kolmantena päivänä matkatavaran haltuunotosta sekä
 - 2) lisäksi todistaa vahingon syntyneen kuljetettavaksi ottamisen ja luovuttamisen välisenä aikana;
 - c) kysymyksen ollessa luovutuksen viivästymisestä, jos oikeudenomistaja esittää 21 päivän kuluessa vaatimuksensa jollekin 56 artiklan 3 kohdassa mainituista kuljettajista;
 - d) jos oikeudenomistaja osoittaa, että vahinko on aiheutunut kuljettajan tuottamuksesta.

60 artikla

Vaateen vanhentuminen

1. Vahingonkorvausvaateet, jotka perustuvat kuljettajan vastuuseen matkustajien kuolemasta tai loukkaantumisesta, vanhentuvat seuraavasti:
- a) matkustajan osalta kolmessa vuodessa onnettomuutta seuraavasta päivästä lukien;
 - b) muiden oikeudenomistajien osalta kolmessa vuodessa matkustajan kuolemaa seuraavasta päivästä lukien, kuitenkin niin, ettei tämä aika saa ylittää viittä vuotta onnettomuutta seuraavasta päivästä lukien.

2. Muiden kuljetussopimukseen perustuvien vaateiden vanhentumisaika on yksi vuosi. Vanhentumisaika on kuitenkin kaksi vuotta, jos kyseessä on kanne sellaisen vahingon johdosta, joka johtuu teosta tai laiminlyönnistä, joka on tehty joko tarkoituksella aiheuttaa tällainen vahinko tai huolimattomuudesta ja tietäen, että tällainen vahinko todennäköisesti aiheutuu.
3. Edellä 2 kohdassa mainittu vanhentumisaika alkaa:
 - a) kun kyseessä on korvausvaade täydellisestä katoamisesta: neljännestätoista päivästä 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun määrääjän kuluttua umpeen;
 - b) kun kyseessä on korvausvaade osittaisen katoamisen tai vahingoittumisen tai luovutuksen viivästymisen johdosta: päivästä, jolloin matkatavara on luovutettu matkustajalle;
 - c) kaikissa muissa matkustajakuljetusta koskevissa tapauksissa: päivästä, jolloin matkalipun kelpoisuus aika päättyy.

Vanhentumisajan alkukohdaksi ilmoitettua päivää ei lueta tähän aikaan.

4. [...]
5. [...]
6. Muussa suhteessa vanhentumisen lakkaamisesta tai keskeyttämisestä on voimassa kansallinen oikeus.

VII OSA

KULJETTAJIEN VÄLISET SUHTEET

61 artikla

Kuljetusmaksun jako

1. Kunkin kuljettajan on maksettava muille kuljetukseen osallistuneille kuljettajille näille tuleva osa kuljetusmaksusta, jonka se on kantanut tai jonka sen olisi pitänyt kantaa. Maksutapa määrätään kuljettajien välisillä sopimuksilla.
2. 6 artiklan 3 kohtaa, 16 artiklan 3 kohtaa ja 25 artiklaa sovelletaan myös perättäisten kuljettajien välisiin suhteisiin.

62 artikla

Takautumisoikeus

1. Kuljettajalla, joka on suorittanut näiden yhtenäisten oikeussäännösten perusteella korvausta, on kuljetukseen osallistuneisiin kuljettajiin kohdistuva takautumisoikeus seuraavien määräysten mukaan:
 - a) kuljettaja, joka on aiheuttanut vahingon, on yksin siitä vastuussa;
 - b) jos useat kuljettajat ovat aiheuttaneet vahingon, vastaa kukin kuljettaja siitä vahingosta, jonka se on aiheuttanut; jos tällaista erittelyä ei voida suorittaa, korvausmäärä on jaettava niiden kesken c alakohdan mukaisesti;
 - c) ellei voida näyttää toteen, kuka kuljettajista on aiheuttanut vahingon, korvausmäärä on jaettava kaikkien kuljetukseen osallistuneiden kuljettajien kesken, lukuun ottamatta niitä, jotka osoittavat, etteivät ne ole aiheuttaneet vahinkoa; jako toimitetaan kuljettajille tulevan kuljetusmaksun osuuden mukaisessa suhteessa.
2. Jos jokin kuljettajista on maksukyvytön, sen osalle tuleva maksamaton osuus on jaettava kaikkien muiden kuljetukseen osallistuneiden kuljettajien kesken kuljettajille tulevan kuljetusmaksuosuuden mukaisessa suhteessa.

63 artikla

Menettely takautumisjutuissa

1. Kuljettajalla, jota vastaan 62 artiklassa mainittua takautumiskannetta ajetaan, ei ole oikeutta kiistää sen maksun oikeellisuutta, jonka takautumiskanteen esittänyt kuljettaja on suorittanut, jos korvausmäärän on vahvistanut tuomioistuin, sen jälkeen kun ensiksi mainitulle kuljettajalle on asianmukaisesti annettu tieto haasteesta ja sillä on ollut tilaisuus esiintyä väliintulijana jutussa. Pääkannetta käsittelevä tuomioistuin määrää haasteen tiedoksi antamista ja väliintulijana esiintymistä varten määrääjat.
2. Kuljettajan, joka esittää takautumiskanteen, on esitettävä vaatimuksensa samassa kanteessa kaikkia kuljetukseen osallistuneita kuljettajia vastaan, joiden kanssa ei ole päästy sovintoratkaisuun sillä uhalla, että takautumisoikeus niitä vastaan, joita ei ole haastettu, raukeaa.

3. Tuomioistuimen tulee yhdistää kaikki sen käsiteltävänä olevat takautumiskanteet.
4. Kuljettaja, joka haluaa toteuttaa takautumisoikeutensa, voi nostaa oikeusjutun sen maan tuomioistuimissa, jossa jollakin kuljetukseen osallistuneista kuljettajista on pääkonttorinsa tai sivukonttori taikka toimisto, jonka välityksellä kuljetussopimus on solmittu.
5. Jos kanne on nostettava useita kuljettajia vastaan, kanteen nostavalla kuljettajalla on oikeus valita jokin 4 kohdan mukaan laillisista tuomioistuimista, jossa se panee kanteen vireille.
6. Takautumiskannetta ei saa yhdistää oikeudenomistajan kuljetussopimuksen perusteella vireille panemaan korvauskanteeseen.

64 artikla

Takautumista koskevat sopimukset

Kuljettajat voivat tehdä keskenään 61 ja 62 artiklasta poikkeavia sopimuksia.

LIITE II

VÄHIMMÄISTIEDOT, JOTKA RAUTATIEYRITYSTEN JA LIPUNMYYYJIEN ON ANNETTAVA

I osa: Ennen matkaa annettavat tiedot

- Sopimukseen sovellettavat yleiset ehdot
- Nopeimman matkan aikataulut ja siihen liittyvät ehdot
- Halvimpiin *Kaikkiin saatavilla oleviin* hintoihin, *myös halvimpiin*, liittyvät aikataulut ja ehdot [tark. 125]
- Vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön mahdollisuus käyttää kyseistä liikennepalvelua, käyttöehdot ja junassa olevien palvelutilojen saatavuus direktiivissä XXX säädettyjen esteettömyysvaatimusten mukaisesti
- Polkupyörien ~~kuljetusehdot~~ *kuljetusjärjestelyt* [tark. 126]
- Mahdollisuus saada paikkoja *kaikilla saatavilla olevilla hinnoilla* savuttomista *vaunuista* (ja *soveltuviissa tapauksissa* tupakkavaunuista), ensimmäisestä ja toisesta luokasta sekä lepo- ja makuuvaunuista [tark. 127]
- Toimet, jotka todennäköisesti keskeyttävät liikennepalvelun tai viivästyttävät sitä *Häiriöt ja viivästymiset (suunnitellut ja reaaliaikaiset)* [tark. 128]
- Palvelujen saatavuus junassa, *mukaan lukien langaton lähiverkko ja käymälät* [tark. 129]
- Menettelyt kadonneiden matkatavaroiden takaisin saamiseksi
- Valitustentekomenettelyt

II osa: Matkan aikana annettavat tiedot

- Junassa tarjottavat palvelut, *mukaan lukien langaton lähiverkko* [tark. 130]
- Seuraava asema

- ***Häiriöt ja viivästymiset (suunnitellut ja reaaliaikaiset) [tark. 131]***
- Tärkeimmät junayhteydet
- Turvallisuusasiat

LIITE III

LIIKENNEPALVELUJEN LAATUA KOSKEVAT VÄHIMMÄISVAATIMUKSET

I. Rautatieyrityksiä koskevat vaatimukset

Rautatieyritysten on kunkin vuoden 30 päivään kesäkuuta mennessä julkaistava verkkosivustollaan palveluja koskeva laatukertomus edelliseltä tilikaudelta ja lähetettävä se kansalliselle täytäntöpanoelimelle ja Euroopan unionin rautatievirastolle julkaistavaksi sen verkkosivustolla. Yrityksen on julkaistava verkkosivustollaan kertomus virallisilla kansallisilla kielillään ja mahdollisesti myös muilla unionin kielillä, englanninkielinen tiivistelmä mukaan luettuna.

Palveluja koskevan laatukertomuksen on sisällettävä tiedot vähintään seuraavista:

- 1) Liikennepalvelujen täsmällisyys ja yleiset periaatteet siitä, miten rautatieyritykset selviytyvät liikennepalvelujen keskeytymisestä
 - a) viivästymiset
 - i) liikennepalvelujen keskimääräinen kokonaisviivästymisen prosenttiosuutena palveluluokkaa kohti (kansainvälinen liikenne, kotimaan kaukoliikenne, alueellinen liikenne sekä kaupunki- ja esikaupunkiliikenne);
 - ii) lähtöhetkellä viivästyneiden liikennepalvelujen prosenttiosuus;
 - iii) saapumishetkellä viivästyneiden liikennepalvelujen prosenttiosuus:
 - alle 60 minuutin viivästymisten prosenttiosuus;
 - ~~60–119~~ **91–120** minuutin viivästymisten prosenttiosuus; **[tark. 132]**
 - yli 120 minuutin viivästymisten prosenttiosuus;
 - b) liikennepalvelujen peruuttaminen

liikennepalvelujen peruuttaminen prosenttiosuutena palveluluokkaa kohti (kansainvälinen liikenne, kotimaan kaukoliikenne, alueellinen liikenne sekä kaupunki- ja esikaupunkiliikenne);

- c) asetuksen soveltaminen liikennepalvelujen viivästymisten ja peruuttamisten yhteydessä:
 - i) niiden matkustajien lukumäärä, joille on annettu huolenpitoa ja apua;
 - ii) tämän huolenpidon ja avun antamisen kustannukset;
 - iii) niiden matkustajien lukumäärä, joille on myönnetty korvaus;
 - iv) myönnetyn korvauksen kustannukset.

2) Asiakastyytyväisyystutkimus

Mukaan sisällytettävät vähimmäisluokat:

- i) junien täsmällisyys;
- ii) tiedotus matkustajille viivästymistapauksessa;
- iii) junia koskevien tietojen täsmällisyys ja saatavuus;
- iv) ylläpidon laatu / junien kunto;
- v) junien turvallisuustaso;
- vi) junien sisätilojen siisteys;
- vii) hyödyllisen tiedon tarjoaminen koko matkan ajan, ***mukaan lukien tiedot langattomasta lähiverkosta ja muista junassa tarjottavista palveluista; [tark. 133]***
- viii) korkealuokkaisten käymälätilojen saatavuus jokaisessa junassa;
- ix) tiukat vaatimukset täyttävä asemien siisteys ja ylläpito;
- x) junien ja junatilojen esteettömyys, mukaan luettuina esteettömät käymälätilat;

xi) vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä koskevien tilanteiden lukumäärä ja heille junassa tosiasiallisesti 24 artiklan mukaisesti annetun avun laatu riippumatta siitä, ilmoitettiinkö avunantopyynnöstä etukäteen.

3) Valitusten käsittely

- i) valitusten lukumäärä ja tulos;
- ii) valitusten luokat;
- iii) käsiteltyjen valitusten lukumäärä;
- iv) keskimääräinen vastausaika;
- v) mahdolliset parannukset, toteutetut toimet.

4) Vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden avustaminen

avustustapausten lukumäärä palveluluokkaa kohti (kansainvälinen liikenne, kotimaan kaukoliikenne, alueellinen liikenne sekä kaupunki- ja esikaupunkiliikenne).

5) Häiriöt

valmiussuunnitelmien ja kriisinhallintasuunnitelmien olemassaolo ja lyhyt kuvaus.

II. Aseman haltijoita ja rataverkon haltijoita koskevat vaatimukset

Palveluja koskevan laatukertomuksen on sisällettävä tiedot vähintään seuraavista:

1) Tiedotus ja liput

- i) menettely tietopyyntöjen käsittelemiseksi asemalla;
- ii) menettely ja keinot tietojen antamiseksi junien aikatauluista, tariffeista ja laitureista; tietojen laatu;
- iii) tietojen esittäminen asetuksen mukaisista oikeuksista ja velvollisuuksista ja kansallisten täytäntöönpanoelinten yhteystiedoista;
- iv) lipunostojärjestelyt;

- v) tietoja tarjoavan ja lippuja myyvän henkilökunnan saatavuus asemalla;
 - vi) tietojen tarjoaminen vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille.
- 2) Palvelujen häiriöistä selviytymistä koskevat yleiset periaatteet
- i) niiden matkustajien lukumäärä, joille on annettu huolenpitoa ja apua;
 - ii) tämän huolenpidon ja avun antamisen kustannukset.
- 3) Kuvaus aseman tilojen (esim. käymälöiden) siisteyden varmistamiseksi toteutetuista toimenpiteistä
- i) siivoamisvälit;
 - ii) käymälöiden saatavuus.
- 4) Asiakastyytyväisyystutkimus

Mukaan sisällytettävät vähimmäisluokat:

- i) tiedotus matkustajille viivästymistapauksessa;
- ii) junien aikatauluja ja laitureita koskevien tietojen täsmällisyys, saatavuus ja esteettömyys;
- iii) turvallisuustaso asemalla;
- iv) tietopyyntöihin vastaamiseen kuluva aika asemalla;
- v) korkealuokkaisten käymälöiden saatavuus (mukaan luettuna esteettömyys);
- vi) asemien siisteys ja ylläpito;
- vii) aseman ja aseman tilojen esteettömyys, ***mukaan lukien portaattomuus, liukuportaat, hissit ja matkatavaraluiskat; [tark. 134]***
- viii) vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä koskevien tilanteiden lukumäärä ja heille asemalla annetun avun laatu.

LIITE IV

VALITUSTENKÄSITTELYMENETTELY KANSALLISILLE TÄYTÄNTÖÖNPANOELIMILLE

Monimutkaisissa tapauksissa, joihin liittyy useita valituksia tai liikenteenharjoittajia, rajat ylittävää matkustamista tai onnettomuuksia muun jäsenvaltion kuin sen alueella, joka myönsi yrityksen toimiluvan, erityisesti, jos on epäselvää, mikä kansallinen täytäntöönpanoelin on toimivaltainen tai jos valituksen ratkaiseminen näin helpottuisi tai nopeutuisi, kansallisten täytäntöönpanoelinten on tehtävä yhteistyötä nimetäkseen 'johtavan' elimen, joka toimii matkustajien kannalta yhtenä yhteyspisteenä. Kaikkien osallistuvien kansallisten täytäntöönpanoelinten on tehtävä yhteistyötä valituksen ratkaisemisen helpottamiseksi (mm. jakamalla tietoa, avustamalla asiakirjojen kääntämisessä ja antamalla tietoa tapahtumien olosuhteista). Matkustajille on tiedotettava, mikä elin toimii 'johtavana' elimenä. ***Lisäksi kansallisten täytäntöönpanoelinten on aina varmistettava, että asetuksen (EU) 2017/2394 säännöksiä noudatetaan kaikissa tapauksissa. [tark. 135]***

LIITE V

VASTAAVUUSTAULUKKO

Asetus (EY) N:o 1371/2007	Tämä asetus
1 artikla	1 artikla
1 artiklan a alakohta	1 artiklan a alakohta
1 artiklan b alakohta	1 artiklan b alakohta
----	1 artiklan c alakohta
1 artiklan c alakohta	1 artiklan d alakohta
----	1 artiklan e alakohta
1 artiklan d alakohta	1 artiklan f alakohta
1 artiklan e alakohta	1 artiklan g alakohta
----	1 artiklan h alakohta
1 artiklan f alakohta	1 artiklan i alakohta
2 artikla	2 artikla
2 artiklan 1 kohta	2 artiklan 1 kohta
2 artiklan 2 kohta	----
2 artiklan 3 kohta	----
2 artiklan 4 kohta	----
2 artiklan 5 kohta	----
2 artiklan 6 kohta	----
2 artiklan 7 kohta	----
----	2 artiklan 2 kohta
----	2 artiklan 3 kohta
3 artikla	3 artikla
3 artiklan 1 kohta	3 artiklan 1 kohta

3 artiklan 2 ja 3 kohta

3 artiklan 4 kohta

3 artiklan 5 kohta

3 artiklan 6 kohta

3 artiklan 7 kohta

3 artiklan 8 kohta

3 artiklan 9 kohta

3 artiklan 10 kohta

3 artiklan 11 kohta

3 artiklan 12 kohta

3 artiklan 13 kohta

3 artiklan 14 kohta

3 artiklan 15 kohta

3 artiklan 16 kohta

3 artiklan 17 kohta

4 artikla

5 artikla

6 artikla

7 artikla

8 artikla

9 artikla

3 artiklan 2 kohta

3 artiklan 3 kohta

3 artiklan 4 kohta

3 artiklan 5 kohta

3 artiklan 6 kohta

3 artiklan 7 kohta

3 artiklan 8 kohta

3 artiklan 9 kohta

3 artiklan 10 kohta

3 artiklan 11 kohta

3 artiklan 12 kohta

3 artiklan 13 kohta

3 artiklan 14 kohta

3 artiklan 16 kohta

3 artiklan 17 kohta

3 artiklan 18 kohta

3 artiklan 19 kohta

4 artikla

5 artikla

6 artikla

7 artikla

8 artikla

9 artikla

9 artiklan 4 kohta

10 artikla

9 artiklan 3 kohta

10 artikla

11 artikla

12 artikla

12 artiklan 2 kohta

13 artikla

14 artikla

15 artikla

16 artikla

17 artikla

18 artikla

19 artikla

20 artikla

21 artiklan 1 kohta

21 artiklan 2 kohta

22 artikla

22 artiklan 2 kohta

23 artikla

24 artikla

25 artikla

10 artiklan 5 ja 6 kohta

11 artikla

12 artikla

13 artikla

14 artikla

15 artikla

16 artikla

16 artiklan 2 ja 3 kohta

17 artikla

17 artiklan 8 kohta

18 artikla

18 artiklan 6 kohta

19 artikla

20 artikla

21 artikla

22 artiklan 2 kohta ja 23 artiklan 2 kohta

22 artikla

22 artiklan 4 kohta

23 artikla

23 artiklan 4 kohta

24 artikla

25 artiklan 1, 2 ja 3 kohta

26 artikla

27 artikla

27 artiklan 3 kohta

28 artikla

29 artikla

30 artikla

31 artikla

32 artikla

33 artikla

34 artikla

35 artikla

36 artikla

37 artikla

Liite I

Liite II

Liite III

26 artikla

27 artikla

28 artikla

28 artiklan 3 kohta

28 artiklan 4 kohta

29 artikla

30 artikla

31 artikla

32 ja 33 artikla

34 artikla

34 artiklan 1 ja 3 kohta

35 artikla

36 artikla

37 artikla

38 artikla

39 artikla

40 artikla

Liite I

Liite II

Liite III

Liitteet IV ja V